

הַפְּעוּת

המשוחחים: אפולודוריוס וחברו

אפולודוריוס: דומני שאינני חסר-נשיות בעיניו זה ששאלתם. שלא מזמן חזרתיו העיריה מביחתי, מפאליריון? ואחד ממכרי ראני מאתוריו, ומדחוק קרא לי קריאה-של-בדיחות. לאמר: "הפאליריוני, אתה, אפולודורוס, שמא תמתין?" ואני צמדתי והמתנתי. והלה אמר: "אפולודורוס, כבר לפני זמן-מה ביקשתני, כיון שרציתי להיוודע שיחתם של אנאתון וסקראטס ואלקסיפואוס והאתרים שהיו באחתה סעודה: מה היו נאומיהם שהשמיעו בדבר ארוס. שכבר סיפר לי על כך אדם אחד ששמע את הדבר-ריים מפיו פויניכס בן פיליפוס, ואמר שגם אתה יודעם; אך בפיו לא היה דבר מדויק. ובכן, ספר לי אתה! שאין כמור וכאי להר-דיע דברי חכרך. אך קודם כל", אמר, "הגד-נא לי: האם היית אתה עצמך בשויה ההיא, או לא?" — ואני אמרתי: "נראה שבאמת לא סיפר לך המספר דבר מדויק, אם סבור אתה שלא מזמן נערכה שויה זו ששאלת עליה, עד שיכולתי גם אני לחשי-החף בה". — "אמנם כך הייתי סבור", — "מניין לך", אמרתי, "גלאוקון?" וכי לא ידעת שמא שנים רבות לא הגיע אנאתון לכאן, ואילו עדיין לא עברו שליש שנים מאז החלתני מתחלך?

1: חבר צעיר של סוקראטס, מסור לו בלב ונפש; ידוע גם ממור-מידון.
שם הוא נוכח בשעת פטירתו של ס. ומרר בכפי יותר מכל האחרים.
2: הנמל הקדום ביותר של אתונה, דרומית-מזרחית לעיר.
3: אולי גלאוקון בן אויטאטוס, אחי אפלטון, אחד מהמשוחחים ב"שולי-סיפא"; או אין בטחון בדבר, ואולי הכתה כגון גלאוקון אחר.
4: המשורר המראי; נולד בשנת 445 בקירוב. נמחוג במחזות הטראגדיים שלכברו נערך, "המשחה", חל בשנת 416. לאחר מכן הלך לחצור של ארכיליאוס מלך מקדוניה.

[118]

כתבי אפלטון

90

ואמר — ואלה המלים האחרונות שתשמיע: "קריסטון, אני חייב חרנגול לאסקליפיוס¹, שלמרותו לו, אל תשכחתי².
"כן, נעשה", אמר קריסטון, "ראת-נא מה עוד בפירך".
על כך לא השיב עוד, וכעבור זמן קצר פרסר, והאיש גילה את פניו והנה — עיניו קמות. ראה קריסטון וסגר את פיו ואת עיניו.

זה היה סופו, אסקראטס, של הברנו; של איש שאנו נניד עלייו כי היה הטוב מכל בני דורו אשר נמסינו בהם, ויחר על כן — הנכון והצדיק מכל.

¹ אלהורפואה. כומר של חרנגול היה חייב לו כל מי שפילה את חיייו בלא מחלה.

בראשם, מסכנים בעיניך. חזק מסוקראטס. ומנין זכית בכניתי
הווא, שמכנים לך "הרד" — אינני יודע; שהרי שיתך תמיד
מעין זה שאמה זועף על עצמך ועל האחרים — חזק מסוקראטס.
אפילו דוד וסו: יקריי, מה פלא בכך שאני משתגע ויוצא
מדעתי, שעה שאני מהרהר עלי ועליכם הרחוקים כאלה?
החבר: לא כדאי, אפולודורוס, לריב על כך כעת אך עשה-נא
כבקשתנו, וספר מה היו המאומים.

אפילו דוד וסו: הם כך היו לערך, — לא, מטוב שאנמה לספר
לכם את הדברים מהחילתם, כמות שסופר לי אותם הלה.
שכן אמר כי פגש בסוקראטס, והוא רחוק וסגולי ברנגלי, כפי
שנהג אך לעתים רחוקות; שאל אותו להיכן הוא הילך עד שראתה
לקשטו עצמו כל כך.

והלה השיב: "לסעודה בבית אגאתו, שכן מאימת ההמון נש-
תמשתי מפניי אהמול, בשעת זבח הנצחון; אך הבטחתי להיות
עמו היום. וכה נתייפתי למען אבוא יפה אל יפתי, אולם אתה,
אמר, "שמה תהא נכון ללכת אל הסעודה גם אתה, בלא שהווי-
מנת?"

ואני אמרתי: "אעשה ככל אשר תצווה".
"אם כך" אמר, "החליטה-נא אלי, ונעוה את הפתגם ונשנה אותו
כך, שלא רק אל ארחותיהם של הגרועים, אלא גם אל ארחות
אגאתו? הולכים אגאתי מאלהים? שהמוריס, כנראה, לא
בלבד שעיוות פתגם זה, אלא אף עשה אותו ללעג: הלא אנאמ-
נוך מתואר בשירי כאיש מלומד מובהק, ומנלאס כגושא-רומח
רד-לכב, ואילו שעה שאגאממנון עורך זבח וכרה, בא מנלאס
אל הארוחה בלא שהזמני, הוא, הגרוע, אל ארוחתו של הטוב
ממני".

על כך השיב הלה, לפי מה שסיפר לי: "אלי כך יהיה גם מע-
דלי, סוקראטס, ולא כפי שאמה אמר, אלא גם אני אבוא כב-
* לשון נופל על לשון: בייחתי — אגאתוס פירשו טוב, אגאתי —
סובים, ואגאתון — של הטובים.

עם סוקראטס, ושוקד מלי יום ביומו על אמרי ומעשיי. קודם
לכן הייתי משוטט ככל אשר נודמן לי, ועם שהייתי סבור שאני
עושה דבר-מה, הייתי עלוב בעלובים, כמדוך עתה, שלדעתך יש
לעסוק בכל דבר שבטעולם, אך לא במליוסופיה". והלה אמר:
"אלי-נא תתלוצץ, אלא הגד לי, אימתי נערכה אותה שיתיה?"
ואני אמרתי: "בעודנו נערים, שעה שניצח אגאתון בטרטאגידיה
וריאשונה שלי, למחרת היום בו זבח את זבחי המנצח הוא ובני
מקלתו". — "מסתבר, אפוא", אמר, "שלפני זמן רב מאד, אך
מי זה סיפר לך? שמה סוקראטס עצמו?" — "לא ולא", אמרתי,
"בהי' זיום, אלא מי שסיפר לפויניס, סיפר גם לי. זה היה אחד
ששמו ארכיסטודימוס, והוא קידאמנינאי, אדם גזן והולך יחף
תמיד. הוא היה בשעת אותה שירה, שכן נמנה, כמדומני, אותו
זמן עם מאהבי תלהבים של סוקראטס, אולם כבר שאלתי גם
את סוקראטס על כמה דברים ששמעתי מפיו של זה, והוא אישר
לי דברי סיפורי". — "ומדוע", אמר, "איך מספר לי? הלא
הורדך העירה נוהג מאד לדבר ולשמוע בה אגב הליכה".

שוחחנו אפוא, באותם הדברים שעה שהלכנו, ולפיכך — כמז
שאמרתי בראשית דברי — אינני חסר-זכרון, ובני, אם בקשת
כס שאספר גם לכם, — עלי לעשות כן, שהרי גם בדרך כלל כל
אימת שאני משמיע בעצמי, או שומע מפיו אחרים, דברי פילי-
סופיה, אין שיעור לשמחתי — נוסף על התועלת שלדעתי צרי-
מחת לי מכל. ובשמעי דיבורים בעניינים אחרים, וכל שכן את
שילכם, של העשירים ואנשי העסקים — כי אז סרה רוחי, ואח
כס, וחברי, מרחם אני על שתדמו בלככם כי אתם עושים דבר-
מה, ואינכם עושים ולא כלום, ואלי, גם אני איש אומלל בעי-
ניכם, וסבורני שסבחרכם אמת, אולם עליכם — אינני סובר
סברה, אלא יודע אני אל-נכון שכן הוא.

החבר: אמה שוה תמיד לעצמך, אפולודורוס, שתמיד אתה
מדבר דופי, בך ובוללת, ודומני שכל בני האדם כולם, ואתה
* כלומר: מה"דימוס" בדרומה של אתונה שנקרא "קידאמנינאי".

על עמדתו. עוד מעט ויבוא, מוכתהני בכך. לפיכך אל תפריעו, אלא הניחו לי."

"כך יש לעשות, אם אתה סבור כך," אמר אנאחז לאריסטודי-מוס, לפי סיפורו של זה; "אבל לנו הנערים, הנו לאכול; הנישו ככל אשר תרצו, מאחר שלא תופקד עליכם משוגה — דבר שלא עשיתי מעולם. דמורנא בנפשם שאחם הזמנתם לסעודה גם אחי וגם את האחרים הללו, ושמשונו למען נתחיל לבס שבת." לאחר מכן, אמר, סעודי, ואילו סוקראטס לא בא, ואנאחז ביקש פעמים רבות לשלוח אדם לסוקראטס, אבל הוא אריס-טודימוס, לא נתן לו. ואמנם הגיע הלילה, כדרכו, כעבור זמן לא רב, כהזום מחצית הסעודה, וכפי שהמשרד לספר, קרא אליו אנא-חז, ותום מצבו לבדו על ספתו במקום האחרון: "לבוא, סוק-ראטס, הטביא על ידי, כדי שאגיד כך ואיהנה מאתו רעיון מתחכם שעלה בד באותה הצד. שהרי איך ספק כי מצאת את מבוקשיך, ובדרך הוא; שאם לא כן, לא היית מרפה מאתו ענין, ובא אלינו."

וסוקראטס ישב ואמר, לפי סיפורו של אריסטודימוס: "שוב היה, אנאחז, אילו כך הייתה התכמה עשויה שתהא חורמת מתוך המלא אל הריק, שעה שנגזש איש ברעתו, כאותם המים שכבר סומו החורמים בפתחלת צמר מן הכוס המלאה אל הריקה, שאילו גם התכמה הייתה עשויה כך, הייתי מקויר מאוד את הישיבה בצדך, כי את, דומני, היית ממלא אותי חכמה מרובה ונאה, שכן חכמתו שלי ודאי פחותה-ערך היא, ובודאי גם ניתן לחלוק עליה והיא דומה כהלום; ואילו שלך — הלא מזהירה ומשגתה בעצמה רבה, אותה חכמה שהזהירה מתוך צעיר שכמתו כאור גדול כל כך, ונתגלמה שלשום לעיני שלושים אלו יינונים ומעלה המעידים עליה."

איש בליעל אחת, סוקראטס, אמר אנאחז: "ואמנם נריב עוד מעט, אני ואחתי, את הריב הזה על-דבר החכמה; והשופט שלנו יהיה דיוניסיוס, אבל כעת פנה לך אל הסעודה."

שירן של הומרוס כאדם חסר-ערך אל כרתו של איש חכם. ודאדנא כיצד תלמד זכות על עצמך, לכשתביא אותי, כי אני לא אודה בכך שבאתי בלא שהתזמנתי, אלא אני שהתזמנתי מפניך."

"בלכת שנינו בדרךך, אמר, ניוועץ על מה שראמר. הנה נלך, כך בקירוב, סיפר לי האיש, שוחזו בנייהם, והלכו ואילו בדרך היררה סוקראטס במשנה והיה מפגרי, וכשהלה המתין לו, אמר לו שילך קדימה, ומשהגיע את ביתו של אנאחז, מצא את הדלת פתוחה, ושם ארצו לו, כפי שסיפר, מקרה מבודת, שמיד פגש אותו נער מנערי הבית ותוליד אותו למקום שהאחרים היו מסובים שם, ומזמנים עצמם להתחיל בסעודה. הנה ראה אותו אנאחז ואמר מיד: "אריסטודימוס, בשעה מוכה באת לסעוד עמנו יחד, ואם לישם ענין אחר באת, דחה אותו לפעם אחרת; שהרי כבר אתמול ביקשתני כדי להזמין, ולא יכולתי למצוא אותי. אבל היאך לא הבאת לנו את סוקראטס?"

ואני — כך סיפר — נפנה לאחור, אך אנינו רואה את סוקראטס מאחורי בשום מקום. אמרתי, אפוא, שבאתי יחד עם סוקראטס, אשר הזמין אותי הנה אל הסעודה.

"היטבת לעשות," אמר; "אולם היכן הוא עצמו?"

"זה-עשה היה הולך אחרי; גם אני תמיה היכן הוא?"

"לך הסתכל, הנער," אמר אנאחז, "והכנס את סוקראטס, ואתה," אמר, "אריסטודימוס, הסביא על יד אריסטודימוס." והנער — כך סיפר אריסטודימוס — רחץ לו ידיו ורגליו למען ישכב לאכול; ונער אחר בא והודיע: "אותו סוקראטס נכנס לחצר השכנים ועומד שם, וכשקראתי לו — סירב לבוא עמי." "מווריים דברייך," אמר אנאחז, "לך לקרוא לו, ואל תרפה ממנו." ואילו הוא עצמו אמר, כפי מה שסיפר: "לא ולא, אלא הניחו לו, שכך דרכו; לעתים יישאר בדרך באיזה מקום, ויעמוד

בקולך, וכל שכן כשאתה דן בענייני רפואה, ועכשיו ישמעו לך גם האחרים, אם תישר עליהם דעתם". ולאחר ששמעו כך, הסתכמו הכל לבלתי העמיל מטובה זו על שיכרות, אלא לשתות שתית סתם, ככל שירצו.

"כיון שכן גמרנו", אמר אריפסימאכוס, "שכל אחד ישתה ככל שירצה, ואין אונס, וחיני מציע הצעה נוספת: שנוסרד לשלם מהמחללת שנוכסתה והצעה, וניתן לה שתשמיע קול חלילה לעצמה, או — אם רצונה בכך — לנשים שבפנים הבית, ואילו אמתו נספיד את מטיבתו היים על גאומים; ואם רצונם בכך, נכון אני להציע מה סוג גאומים יושמעו".

אמרד הכל שהם רוצים בכך, ובקשו ממנו שיציע הצעה, ואריפסימאכוס אמר: "אפתחה במלים של מלאנפי במחזה של אירופידס: לא שלי הוא השיח' שאני אומר להשמיע, אלא של פידלוס חלו. שכן סח לי פידלוס מרי פעם בפעם במר לכו: וכי יאמרו הדבר, אריפסימאכוס של האלים — הימנונים ופיואנסו נתחברו להם בידי המשווררים ואילו ארוס, אל עתיק וגדול כל כך — לכבוד לא נתחבר מעולם כל שיר תחילה בידי איש מהם". שוררים המלובים כל כך שהיו בעולם! ואם חשים לכך אל המופיטטים הטובים, כנון פרויקטס הזנון שבחוגונים — הרי הם עורכים בפירותה נאומי-שבח להיראקליס ולאחרים, ועל כל לא אתמה ביותר, אלא שכבר נודמן לירי ספרו של איש חכם, בו נחלק שבת מופלא — למלה, בשל החזעלה המצויה בו, והמ"צא הרבה דברים אחרים כיוצא בזה המאים על שבתם, לענינים מעין אלה הזקדש, אפוא, עמל רב, אך עד היום הזה לא תחליב עדיין אדם עוז בנפשו לומר לאויס כראוי לו! עד כדי כך הזונה אלוה גדול כל כך, ונדמה לי שפידלוס צודק בדבריו. לכן יש את נפשי לשרתו ולגמול לו טובה, ועם זה סבורני כי אני המטובים כאל — נאה לנו לפאר את האל במטיבה זו. ואם אתם מסכימים עמני, ננעים עלינו שעה זו בכוח דיבורים. שכן דעתי שעל כל יי כר נקראו ההמנונים לכבוד אמילון.

ולאחר מכן — כך המשיך בסיפורו — הסב סוקראטס וטעי יתר עם האחרים, ולאחר שנסבו נסד וזימרו לאלוהי וקיימו את יתר המנהגים המקובלים, פתחו בשתייה, ופאוסאניאס — כך סיפר אריפסטידימוס — פתח ודיבר כדברים האלה: "ובכן, רבותי", אמר, "כיצד נקל עלינו את השתייה? הריני מודה לפניכם שראשי בכך עלי בשל השתייה ביום אתמול, ואני זקוק לנפוש-מה, והוא הדין כמדומה לי, במרביתכם, שהרי גם אתם הייתם עמנו אתמול, ובכן, שקלו בדעתכם, כיצד נקל עלינו ככל האפשר, את שתייתנו".

ואריפסטיפאנס אמר: "צדקת, פאוסאניאס, שבלא ספק עלינו לדאוג לרווחת מה בהלכות השתייה, שגם אני עצמי נמנה עם אותם שנוכחלו אתמול".

לכך השיב אריפסימאכוס בן אקומנוס: "יפה דיברתם, אך עוד יש כאן אחד שמפני עלי לשמוע מה מידת כוח-השתייה שבו: הוא אנאתון".

"גם אני", אמר, "אין כוחי עמי".

"מסתבר", אמר חלה, "שישיתקה לנו שעתנו, לי ולאריפסטידימוס ולפידלוס ולהללו, אם אתם, שאין כמותם לשתייה, אמרתם עכשיו נואש. את סוקראטס אני מוציא מכלל זה: שכן הוא מסוגל גם לכך וגם לכך, וממילא נבניה דעתו, אם כך ננהג או כן. זכיון שנדמה לי, אפוא, כי אף אחד מהמטובים אין לנו להרבות בשתיית יין, אולי לא המאסו בני, לכשאניד מהו לאמיתו של הדבר טיבה של השיכרות. שכן נראה לי, כי מחמת הרפואה נתברר לי ללא ספק, שקשה השכרות לבני האדם, וגם אני עצמי לא אחיה נכון להרבות מרצוני בשתייה, וגם עלי לולתי לא אציע לעשות כך, כל שכן למי שראשו בכך עלי עדיין מהיום הקודם".

"אכן", המשיך אחרי פידלוס המירינטוס, "אני רגיל לשמור כמות, לרינטוסם.

• ידוע במיוחד כגון שיחו של סוקראטס בראלוג האפלטוני הנקרא על שמו (כרך ג' של מחזרת זו).

אל רִאשֵׁיז מִכֵּל שְׁמֵי־שֶׁמֶת־בְּמִתָּה הַעֲלֵמָה.
לִיָּה אֲרֹס.

דעת הרבים היא, אפוא, שארז נמנה עם העתיקים שבעתיקים. וכמעת עתיקותו, כן מעלת הטובות שהוא מביא עלינו. שארז כפי לומר מה ייטב לצעיר יותר מאשר אהב הגוף, ומה לא? הן — מאשר היות לו אהוב, שהדבר הוא אשר בני אדם חייבים להיות מונגלים בו כל ימי חייהם כדי להיות חיים נאים — לא יחסי-משפחה, לא כבוד, לא עושר ולא שום דבר אחר יוכל להכניס אל קרבם את הדבר הזה בדרך נאה כל כך כמו ארז. ומהו דבר זה שאני מתכוין אליו? הכושה במעשי חרפה, ויצר-הכבוד במעשי ההילה; שבצעירי שני אלה אי אפשר לה למדינה ואי אפשר לו לאיש הייט להחיל מעשים גדולים ונאים שכן טוען אני; כל איש אשר אהב, ויחלה במעשה חרפה שהוא עושה, או שנועשה לו מידי חברו מחמת רפיון ידו, — הרי בראות אותו אביו בכך, או בראות אותו חברו רפיון אדם אחר, לא יכאב איש זה כגודל הכאב שיכאב בראות אותו אהובו. והוא הדבר שאמתנו רואים גם באהוב: כושה יתרה ית' בייש מפני אהובו, שעה שיראה בהרפתו. ולו נמצאה אפוא התכלית מה שיקומנו מדינה או חיל צבא שאין בהם אלא אהב בים ואהוביהם¹⁷, הרי יימנעו אודהה של מדינה כואת מכל מעשי חרפה ויחאו להחכב איש בעיני רעהו, עד שלא חתואר מדינה טובה מזו, ואנשי צבא כאלה, אפילו מועטים הם: שעה שיקלחמו שכם אחר, ודאי ינצחו — אם לומר את הדבר כפה מלא — את כל העולם כולו. כי איש אשר אהב — ודאי יעדיף שכל שאר בני האדם יראוהו עוזב את המערכה או משליך את

¹⁷ היא כלומר האלה שיערה את העולם הנראה, לפי תורת פארמניס.

¹⁸ חל-צבא מעין זה נחשם בזמנו של אפלטון, וכנראה לפני חברו "המשתה", ב"גודו הקודש" החבאי שהקימו פלודיאס, ושיניה בקרבתו של סגירה ושל לוקסטה (בשנת 375 ו'371).

אחד מאתנו לנאום כשבתו של ארזים את הנאום היפה ביותר שיש בידי להשמיע; והחור יהא לצד ימינו. הנאום הראשון יהא נא פידרוס, באשר מקומו בראש המסובים, והוא גם אבי השיח הזה¹⁸.

"איש לא יצא נגד הצעתו, אריסטיאפוס¹⁹, אמר סוקראטס, שהרי גם אני לא אוכל לסרב, שבפי שגורה הטענה כי איני בקי בשום דבר אלא בענייני האהבה; וגם לא אנאתו פאוסא-ניאס, וברודאי לא אריסטופאנס שכל עיסוקו בדיוניסוס ואפרי-דיטי; וגם לא אחר מאותם שאני רואה לפני. אף על פי כן — אנו המסובים בקצה האחרון, נמצאים מקופחים. אולם אם קוד-מינו ידברו יפה וכיאות לעינינו, דיינו גם בהן, ובכן, יפתח-נא פידרוס במול טוב ויחלל את ארזים²⁰."

אף כל האחרים הסכימו לכך, ונצטרפו לבקשתו של סוקראטס, אבל אריסטודידמוס לא זכר היטב את כל הדברים שהשמיע כל איש ואיש, וגם אני איני זוכר כל מה שסיפר הלה. אך מה שבראה לי ראוי ביותר להישמר בוכרון, ומה שאמריו החשובים שבנאומים — נאומים אלה אמסור לכם אהר.

וכפי שאמרת, סיפר לי אריסטודידמוס, שהנאום הראשון היה פידרוס, ובסמה דבריו מצא לומר, כי ארזים הוא אלה גדול, ונפלא בעיני אדם ואלים, בראש וראשונה על שום מוצאו, ישכו, אמר, "יקר האלה — שהוא נמנה עם העתיקים ביותר; וראה לכך: אין חורים לארזים, ואין אדם, לא הדיוס ולא משורר, אשר יחס חורים לו. אבל היסיאולוס²¹ אמר כי ברא-שית היתה תהום ואחרית — השניים: —

אָרְיָן, לְכָל קִכּוֹן-עֵד, בְּתֵבַת הַחֲתוּת, — וְגַם אֲרֹס.

וכן מסכים גם אקסיליאוס עם היסיאולוס, שאחרי תהום נחשו שניים אלה, ארץ וארזים, ופארמיניוס אמר על מוצאו:

¹⁹ היסיאולוס, תאוגוניה, חרוז 116 וכו'.

טור, מות ימות, ואם לא יתגנו — ישוב הניחה וימות בשיבה טובה; וכרוב עונו בחור לצאת לעזרת מאהבי, הוא פאטורקולום, לגקום נקמתו ולמות — לא רק תחתיו, אלא אף לאחריו, ועל כן, משום שמאובו יקר בעיניו כל כך, העריצתו האלים מעל לכל, ותמו לו כבוד שאין דומה לו, ואילו איסכולוס מפספס כמה שהוא אומר שאביליוס היה מאהבו של פאטורקולוס; שהרי אביליוס יפה היה מפאטורקולוס ומכל הגיבורים, גם וקו לא היה לו עוד, ולפי תומירוס הריחו צעיר מפאטורקולוס הרבה. שאמנם מאד מאד מכבדים האלים סגולה טובה זו הכרוכה באהבה, אך שעה שהאהוב דבק במאהבו, יעריצתו וישמחו בו יותר, ויגדלו לגמול לו חסדים, יותר משיגמלו למאהב הדבק באהבו. שכן המאהב הוא אלוהי יותר מהאהוב, הלא-פי-שדג-האל, ועל כן כיבדו את אביליוס למעלה מאלקיסטיס ושלוותו אל אי השליונים.

לפוכך טוען אני כי ארוס הוא העתיק והנכבד שבאלים, ואין כמותו משיע את בני האדם שיקנו להם סגולה טובה ואושר, בחייתם ובמותם¹⁴.

זה היה, כפי שסיפרי, נאמו של פינדרוס, ואחריו דיברו כמה אחרים שדבריהם לא נכר כרבעי; עליהם פסח, המשיך בנאמו של פאוסאניאס אשר אמר:

”דומני, פינדרוס, שתענין לא הוגדר לנו יפה, כשהתחיל עלינו סתם כך: להלל את ארוס, שאילו ארוס אחד, היה זה דבר נכון, ואולם הוא איננו אחד. ומכיון שבה, נכון יותר להקיים ולומר איתו ארוס שיש להללו, אנסה, אפוא, לתקן זאת, ואיך קודם-כל מי הוא ארוס שיש להללו, ולאחר מכן אהללנו כראוי לאל, שהרי יודעים כולנו שתמיד נמצא ארוס בצד אפרודיטי, אילו, אפוא, היתה זו אחת, היה גם ארוס אחד, ומאחר שיש שתים, בהכרח שיש גם שני ארוס, וכיצד לא תתיינה האלות שתיים? הרי האחת — זקנה יותר ואין לה אם; אביה השניים

כלי זינו, ובלבד שלא יראנו בכך אהובי, וכדי למנוע זאת, יבחר למות מיתות מרובות, ועל אחת כמה וכמה שלא יטוש את אהובו בשעת סכנה או ימנע מלחוש לעזרתו — שאין לו אדם גרוע עד כדי כך, שאף ארוס עצמו לא ילהיבו לסגולה טובה, ויעשנו שורת למי שגיבור מטבע ברייתו, ואם הומירוס אומר שכמה מהחירואים, נפח האלות רוח מלחמה באפס — הרי הוא הדבר שאלהאהבה גומל לאהובים, כמתנת ידו.

וגדולה מזו: האוהבים — הם בלבד — מבקשים למה תחת אוהביהם, ולא רק גברים אלא גם הנשים, על כך מעידה בפני היוונים, כמאה עדים, אלקיסטיס בת פליאס, אשר היא לברה נכונה למות תחת בעלה¹⁵, אף על פי שהיו לו גם אב וגם אם; אלא שמכוחו של ארוס עלתה עליהם באהבתה, עד שהיאהא בעלה, כי הללו זרדים לבנם, ואינם קשורים לו אלא בשם בלבי; וכה יפה היה מעשה זה אשר עשתה, לא רק בעיני אדם, אלא גם בעיני אלים, עד ששילחו נשמתה משאל מרוב חזיונם על פעלה; והרי מבין המרובים שהרבו לעשות מעשי תהילה, נתנו האלים מתנת כבוד זו רק למוצטים, נער יספרס, כך מכבדים גם האלים אותה שקידה וסגולה טובה הכרוכה באהבה, כבוד שאין למעלה הימנו, אבל ריקם החזירו משאל את אורפיוס בן אויארוס, הראו לו את צלם האשה שלמענה ירד¹⁶, אך לא נת-נה לו; משום שנראה להם מוג'לה, כפי שמסתבר במתנו על קתרוס; שהרי לא הרהיב עוז בנפשו, כמו אלקיסטיס, למות למען אהבתו, אלא מצא לו תחבולה להיכנס חי בשערי שאול, והנה משום כך גם הענישוהו, וגורו עליו מיתה מרדי נשיפס, ולא נתנו לו כבוד כמו לאביליוס בן חטיס, שנשלח אל אי השליונים; שהלה נודע לו מפני אמו כי לאחר שיהרוג את הקי-

¹⁴ הוא אומיסוס, מלך פרי שבמסאליה, לפי האגדה המפורסמת.

¹⁵ היא אורקדיקה, לפי האגדה המפורסמת.

¹⁶ הוא נהרג, לפי האגדה, ונקרע לגזרים בידי נשים תראקיות או מיטאי-דומי.

זכר, באשר יחבנו את המין שמטבעו חריזתו חזק ובר-דעת יותר, ובאהבת-נעורים זו ניהו להכיר מי הם שעורדם ארוס זה בלבד, בלא שום תוספת ורה, שהללו אינם אהבים קטנים, אלא נערים שכבר מתעוררת בהם התבונה, והוא המיועד חסיד לצי-מדת הזקן. ודומני שהאהבים נערים החל מגיל זנה, חריגים מוכנים להחזיר עמהם לכל ימי חייהם ולחיות אהם בצוותא ולא יתפשו קצו בסכלותו להערים עליה, לצדוק לו לאחר מכן ולפנות אל אחר. וכן הדין היה לחוקק חוק שעל פיו אסור לאהוב קטנים, לכל התכונות שקידה רבה לתכלית מטופמת, שכן אין לדעת בקטנים מה יהא טופס לגבי סגולה רעה וטובה של נשמת וגוה, והנה הטובים מחזיקים לעצמם את החוק הזה מרצונם, אך מ'הדין היה לפנות גם על העממיים הללו את האיטור הזה, כדרך שאנו מאלצים אותם כמיטב יכולתנו לכל יאהבו נשים בנות-חורין, שהנה בעצמם של הללו הנעשה גם אותו בנאי על-עצם הענין, עד שיש אנשים המעזים לטעון שחרפה היא להי-ענות למאהבים, המעניס כד משווים לעיניהם את המאהבים הללו, ורואים דופים ושעוהם: שהרי רדאי לא בעדק יגונה כל ענין שעשייתו במתוקן ובדין.

והנה נקד להבין את המנהג הנחה בשאר מדינות לגבי הארוס, שכן הוגדר שם המנהג בדרך פשוטה; אבל אצלנו ובספראטה הוא משתמע לפנים הרבה, כי באליסיס ובאיטליה ובכל מקום שחכמת הדיבור איננה מצויה שם, נוהג מנהג פשוט; יפה להי-ענות למאהבים, ושום אדם צעיר או זקן לא יטען שחרפה היא; וטעמו של הדבר הוא, כמחזוני; לכל יתקשו ברום לשדל את הצעירים בדבריהם, שהרי אין הדיבר בפיהם, אבל בוינה¹⁸ ובהרבה מקומות אחרים נחשב הדבר מנוהג, — כל מקום שהי-יונים נחלים למרותם של נכרים, שכן בגלל הריונים השלי-טים עליהם מנהג בעיני הנכרים גם ענין זה וגם אהבת תוכחה.
¹⁸ המלשור בצפוד מערב הפולופוניסוס; האליאים היו מעיקרם שם כמתי.
²⁰ כלומר: האסיה הקטנה ובאיס האיוניאים.

ולפיכך אנו גם מבינים אותה, השמיימית¹⁷; והצעירה — בתם של זיוס ודיזני, ואנו קוראים לה, עממת¹⁸. והנה כי יש לקרוא גם לארוס המסייע על יד זי — עממי, ולשני — שממלי, ואמנם עלינו לשבח את האלים כולם, אולם אסיה-אז לומר מהו שכל אחד מחשניים ממונה עליה, שכן כל פעולה ופעולה — זה טיבה: כשמצממה, איננה לא יפה ולא מנוהג; כנו מה שאנחנו עושים עכשיו, שהנה שותים או שרים או משוחחים — שום דבר מהדברים האלה אינו יפה כשמצממה, אלא סיכו יקבע בשעת המעשה, הכל לפי דרך עשייתו. שכן בהינעשתו בדרך יפה ונומה — יתה יפה, ושללא בדרך נכונה — יתה מנוהג, והיא הדין גם לגבי האהבה ולא כל ארוס הוא יפה ורדאי לשבת, אלא זה המעורר אדם לאהבה שיש בה מן היפה.

והנה ארוס שבכד אפרודיסי העממית הוא לאמיתו של הדבר צממי, ויעשה כל מעשה שיוזמן לידו; והוא הוא אהבתם של האנשים פחות-העור, שראשית כל אהבים הללו נשים לא פחות מנערים, ושנית — את גוף אהביהם יותר מנשמתם; שלישית — ככל שיופלו אהבים הם את חסרי הכינה, באשר ישומו עינם רק להשגת מבוקשים, ולא איכפת להם אם בדרך נאה או לאו. מכאן שטופס לעשות כל מעשה שיוזמן לידם, בלא שיבדילו בין הטוב והיפוכו, שכן שייך ארוס זה לאוהה אלה שהיא צעירה הרבה מהכרתה, ואשר מלידתה יש לה חלק גם בנקיבה וגם בזכר. ואילו השני — שייך אל השמיימית שקודם כל אין לה חלק בנקיבה, אלא בזכר בלבד, — ועל כן אותה אידוס זה את הנערים; ושנית: היא גם זקנה יותר, ונקיה מפריצות, מכאן שכל אשר רדון של ארוס זה תפעם אותם, יפנו אל מין יי בחינת: אוראנה, פטל של אפרודיסי-אוראנה, מעשה ידיו של פריאס, המנוסס באליספיה.
¹⁷ בחינת: פאנדימוס, לפי האמנה המקורית, לא באו שני הבנינים להבדיל בין שתי אלות, אלא שניהם היו שמת-פולחן שונים של אפרודיסי.
¹⁸ ימי.

גנאי, כאילו עיסקו היה ענין שכולו גנאי, והנורא שבנוראות אלה: לפי מה שאומר המדרש העם זוכה רק הוא לסליחה מיד האלים, כשישבע שבועה ופיצה; שכן, הם אומרים, שבועה אהבה — לא שבועה, ובכן, לפי המנהג הנהוג כאן ינתנה לאהבה כדרי אלים ואדם כל חירות שבבעולם; ולפיכך ניתן היה להאמין שבמליצה הזאת מתחזקת האהבה להיות כולה גנאי, וכן המידות האהבה למאוביו. אבל אבותיהם מעמידים לאהבים פרוגים, כדי להתחזק אותם מכל שיחה עם מאהביהם, ונדולה מצוה זו על הפרגוג; וכן מגנים אותם בני גולם והכריתים כשגם רואים מעשה מעצור זה, והמבוגרים שוב לא ימתו ביד המגנים הללו ולא יגערו בהם שאינם צודקים; והמשוה לעיני כל זאת, שוב יתא ספור כי דבר זה מחזק כאן להיות הרפה שאין כמותה, ולדעת, כך הם פני הדברים: כפי שאמרת בראשית שיחתי, אין זה דבר פשוט ולא גנאי כשליצעו את לא מנוה, אלא כשייעשה בדרך גנאי — יתא גנאי, ואם במנוה — מנוה, ודרך מנוה היא להי' ענות למאהב, כדכ' ובכד' גבעה: גנאי — להיענות לנאה וכדכ' גנאי, וגרוע הוא אותו המאהב העממי, האהב את הגוף יותר מהנשמה; על כן אין אינו מחמיר, שהרי אהב ענין שגם הוא אנוני מתמנה, ובשעת שתחלוף פריחת הגוף שאהבו, יענה משם גם הוא, ויבייש את מליו המנוחה והמתחמתי, אבל מלי שאהב את חכונת האדם בשל המנוחה, יתמיר בכך כל ימיו חייו, שהרי ריתק עצמו למה שהוא מתמיר, והנה הנהג שליט — לבחון את המאהבים בחזק היטב ודקדק, וליענות לאלה, אך להתחמק מהן ללו, ועל כן הוא מעורר את האהבים שיהיו רודפים, ואת האהב בים שיהיו בורחים, וכך הוא עורך תחרות ונחמ, עם איות סוג מהשניים נמנה האהב, ועם איות — האהב, והנה מטעם זה מחזק להרפה; קודם-כל, להילכד במהרה — שכן ראוי שיעבור זמן-מה, שהרי הזמן, כך סבורים, מטיב לבחון את רוב הדברים, והרפה שניה, להילכד מתמנה כסף ומחמת שררה, הן כשי-אדם יירדע מפני לחצו של השליט ומתוך כך לא יחזיק מעמד.

ואהבת אימוני הגוף, שאין זה דומי, תועלתם של השליטים, כי נתתינהם יגביתו עוף ברעיונותיהם, ויהיו בהם קשרי ידידות חוקים זאגודות ריעים, דבר העשוי לצמת מכות שאר הדברים שהזכרתי, ומכוח האלוס, הלא גם הודונים שבכאן למדו זאת הלכה למעשה, שכן אהבתו של אריסטוטיאן וידידתו של זארי-מדיוסיג²¹ שנעשתה בת-קיימא מיגרה את שלטונם, לכן, כל מקום שהדיון רואה בהיענות למאהבים דבר מנוה, שם הנהג דיון זה מפאת סגולתם הרעה של אלה שההנהגה: מפאת שאיפת הבצע של השליטים, ומורד לבם של נתיניהם; וכל מקום שבפשטות מחזק הדבר יפה, המיכה היא בעצלות-נפשם של קובעי הדיון הזה, ואילו אצלנו נהג מנהג יפה הרבה יותר, וכפי שאמרת, לא יוכן בנקל, שכן יש לשים לב לכך, כי אהבה שבגלוי מחזקת כאן יפה יותר מזו שבסתר, ויפה מכל — לאהוב את האצילים וסובים ביותר, אפילו הם כעורים מאחרים, ויתר על כן: האהבה שומע עידיד נפלא מפי כול, מה שאין כן אילו עשה דבר מנוה, והדעה הרזוחת היא שתזונה — מצא לו תחילה, ושאינו זוכה — חרפה, וכן מרשה הנהג, לשיבה את המאהב המחזר אחרי אהובו ועושה אהב כך מעשים משונים, שאילו העו אדם לעשותם אהב רדיפה אחרי ענין אחר, ומתוך רצון להשיג מטרה שאינה זו — כי אז היה קוצר גיבויים נוראים, שאילו מתוך רצון לקבל כסף ממנו שהוא, או לזכות במשרה גבוהה או בצורה אחרת של שררה, היה נכון לנהוג כמנהג המאהבים כלפי אהוביהם; להתרפס ול-חמתנו, להישבע שבועות קודש, לישון על סף דלתות ולעשות עבודות שאף עבר לא יתא נכון לעשותן — הרי יידידיו ואויביו יעכבו בעדו, לבל ינסה להשיג מבוקשו במעשים כאלה, אוי-ביו — בגיבויים שינגוחו על חנופה וחוסר-גבורה, וידידיו — בתוכחות ובבשה שיחביישו במעשיו, ואילו האהב העושה כל זאת — הריהו ניתן, וכנהג שבבעולם ניתן לו לנהוג כך ללא

²¹ "הורג הרודנים" שאחזקוהו ראו בהם את משחררי מדינתם מעול תעריצות, כיון שהמלכו בשנת 514 את היפארכוס בן פסיפטרטוס.

ואין בו סגולה טובה, אך על פי כן יתא בה בהרמיית זו משום תהילה למרומו. כי שוב הראה גם איש זה בעליל, שלמען סגור לה טובה ולמען ישביח נכון הוא לנמול כל טובה לכל אדם, ואין לדבר נאה מזה. נמצא שמכל מקום נאה כל היענות שמסרתה: סגולת הטוב. והי הארזי שבצד האלה השמיעמה, וגם הוא שמי-מי ורבי'ערך למדינה ולפרט. באשר הוא מחייב גם את האותב עצמו וגם את האותב שירכו לשקוד על סגולה טובה. וכל ארזי אחר שייך לאלה האחרות, לעממית. אלה הדברים, אמר, שמנית ובינה יכולני למסור לך, פירדום, בעניינו של ארזי".

לאחר שפסו דברי פאסאניאס — שוכך מלמדים אותי המופסי-טים לדבר לשון נופל על לשון — אמר היה אריסטופאנס לגאום, כפי מה שסיפר אריסטודימוס. אולם מתנת אכילה ית-רה או מסיבה אחרת היז מנתק, ולא יכול לגאום ולפיכך אמר — שכן במקום שלאחריו היה מסב אריסטופאנס הרופא: "הי אריסטופאנס, מצוה עליך להפסיק את גיהוקי או לגאום כמר קומי, עד שיפסק מאליו". ואריסטופאנס השיב: "גם זאת וגם זאת אעשה, שכן אדבר במקומי, ואחר, משייפסק הגיהוק, במקרי מל. ובמון שאדבר, אולי ייפסק לך, כשתכלא שעה ימרה את הנשימה. ואם לא, תמרגר במים. ואם הוא עקשן ביותר, סול איתה דבר בו תוכל לגרות את חוסמך, ותתעש. ואם תתעש פעם או פעמיים, ודאי ייפסק, אפילו הוא עקשן ביותר".

"דבר'נא מלי", אמר אריסטופאנס, "ואני אעשה כדברך".

ואלה היו דברי אריסטופאנס: "מאחר שפאסאניאס פתח דבריו כיאת, אך לא סיימם כצורכו של עניי, דמני שיעלי לתשתל לתביא את נאומו לכלל סיום. שכן דמני בצדק תבחי בין ארזי לגאום: אך נראה לי שמתוך אומנותי, היא חכמת הרפואה, נמי צאתי למל שלא זו בלבד שארזי מעורר את נשמת בני האדם על האנשים היפים; הרינו מעורר גם על שאר דברים, והוא מצוי גם באחרים: בנפשי כל בעלי החיים, בצמחי האדמה, ואם לומר את הדבר כמה מלא: בכל הקיים, בה גדול ומפלא, האל,

הן כשיזענק לו כסף ושררה, ולא יבוח לאלה, שהמכרה היא, כי שום דבר מאתם הדברים אינו נראה כר-קיימא ומתמיה, מלבד מה שלא תמצא מהינים ידידות אצילה. רק דרך אחר נותרה לאהוב, אפוא, לפי מנהגנו, אם יש את נפשו להיענות למאחבו כיארת. שהנה כשם שאמרנו על המאחבים, שתוכונתו לשרת את האהוב כל שירות שבבעולם איננה תנופה בעניינו, ולא תנונה, כן נותרה לנו עוד עבודת אחר שאדם מקבל עליו מרצונו ולא יגור בה: העבודת לשם הסגולה הטובה. שכן נהגו במדינתנו המנהג הזה: מי שנכון לשרת את חברו מותר אמונה שישביח על דריו באיז חכמה שהיא, או בכל חלק אחר מחלקי הסגולה הטובה, — לא תיתשב לו עבדות זו שמרצונו לא להרפה ולא לתנופה. יש אפוא, לאחר את שני הדינים הללו, ה שנתנה לגבי אהבת-הנערים וזה שנתנה לגבי אהבת-החכמה ושאר הסגולה הטובה, ורק כך תיך ההיענות של האהוב למאחבו, שאם ייפגשו מאחב ואהוב, וכל אחד — דינו בידי: זה — שוכחתי היא לשרת כל שירות שבבעולם לאהוב הנענה לו, וזה — שוכחתי להיאור בכל למי שעושה אותו חכם וטוב: ואם הלה — יש כוחו לקדם אדם אלו תבונה ושאר הסגולה הטובה, וההוא — עז רצונו להניע בעדותו-שלו-ה לכלל הינוך החכמה למינינה, — איז מקום שית-אחדו שני הדינים ואלה יחדיו, ורק במקום זה בלבד, נאה לו לאהוב שיענה למאחבו ואילו בכל מקום אחר לא יתא זה נאה, ולנוכח המטרה הזאת — הרי גם המרומה אינו נחל חרפה; ואילו כל מטרה אחרת — חרפה בצדך, למרומה ולשאנו מררי מה. שכן מי שרדימה את מאחבו עשיר, ונענה לו למען העושר, אך לא קיבל מאומה, משום שמתברר כי עניי הוא המאחב, לא תהא חרפתו קטנה משחרמה, אילו קיבל ממנו מיניו, שכן תוכיח בעליל, כי במידה שהדבר תלוי בו, ישרת לשם ממון כל שירות לכל אדם, ודבר זה אינו מן הנאים. ולפי אותו חיקש: מי שרדימה כי מאחבו איש טוב, ונענה לו על מנת שישביח גם הוא מכת ידידות המאחב, ונמצא מרומה, באשר יתברר כי הלה גרוע הוא

מתוך יסודותיה החולקים זה על זה, אלא שאולי היה רצונו לומר, כי מהקל החד העצב, שקודם היו חולקים, והוא לאחר-מכן לכלל תואם כמות אומנות-המוסיקה, נמלאתה הארמוניה. שהארמוניה היא צליל-שביחוד, וצליל-שביחוד הריהו המאמת-מה, ואי אפשר שתקום המאמת מתוך דברים החולקים זה על זה, כל עוד מחולקים הם. ואת המחולק ובלתי ממוזג אין להביא לכלל הארמוניה. וגם דינו של הקצב כך: הרי לפני היות קצב, חולקים המחיר והאישי, ולאור מכן, כשהללו נעשו תואמים, בא הקצב לעולם, וכרפואה שם, כן מקנה מן המוסיקה לכל אלה את ההתאמה, ונטענת בהם אהבת גומלין ואהבה, והנה גם המוסיקה נמצאת בקיאות בארמוניה: כיון שהיא אהבה להארמוניה וקצב ובהתחברות זו של הארמוניה וקצב לא קשה להביא את המוסיקה הארמונית, ואין כאן האלוס הפולי, אבל בשעה שבאים להשתמש בקצב והארמוניה לפני האנשים, אם אנו יצירה, — חרוב-נעצמה בקצב קוראים לך — אם אנו שימוש נכון בלחן וכ-משקל שכבר נחתברו, והנה מה שבקרא, הינך מוסיקאלי, — כי אז מתגלה גם כאן אותו קושי, ויש צורך באומן טוב. שזנה חזיר כאן אותו פסוק, כי יש להיענות למחוקים שבאנשים ול-המשב עם האלוס שלהם, ואנו כן ישיבחו גם אלה שעדיין אינם מחוקים; והנה האלוס הנאה והשמימי, השייר למטה אוראנהיגא, אבל את האלוס של פולמוניה, הוא העממי, יש להגיש בוחרות אל מי שמגוישים אותו, כדי קצירת ההנאה שבה, אך בלא שיוליד כל פריצות, כמו שבאומנות שלי לא קל לו לרופא להשתמש במידה הנאותה באותן התנועות באומ-יצי בכרו על סוגיית המוסיקה, שם ארכיטאכוס במקום אפורדיס אוראנה" (השמיעיני) את המוסה שם היא שמה כן, ולחלו במקום אפורדיס העממי" את המוסה פולמוני, שפירושו שמה המלילי הריהו העלת השירים המרובים" וזהו זה (של "רובי המרובים" עם "האבה המסמית") מסמך בקל מוחה של אפלטון אל המוסיקה המתמשי ב-פוליפיאה".

וידו בכל מעשה של אנשי ואלוהי. ואפחת ברפואה, כדי לחליק כבוד לאומנותי שאנוס מצוי אותו ארוס כפול בטבעו של הגוף. הרי בריאותו וחוליו של הגוף שניים הם לכל הדעות, ושונים זה מזה; ודברים שונים זה מזה, גם יאוו ויאהבו דברים שהם שונים אלה מאלה. אחד הוא אפוא ארוס המעורר את שבריא הוא, ואחר — המעורר את אשר חולה. וכשם שמקודם אמר פאוסאניאס, כי יפה להיענות לטובים שבאנשים, והרפה — לפורצים, כן גם בגופים: יפה הוא חובה על האדם, להיענות למה שטוב ובריא בכל גוף וגוף, והיענות זו נקראת רפואה; ואילו חרפה היא להיענות למה שרע וחולה, ולפני חייב להת-אכור כל הרוצה להיות אומן במלאכתו. שכן הרפואה, אם להג-דירה על רגל אחת, אינה אלא בקיאות בתשוקות אלה את הארוס מבחינת מיליון והרקחה, ומי שמבחינ בתשוקות אלה את הארוס הרפה יאמ זה המנונה, הריהו חכם בהכמת הרפואה מאין כמותו; ומי שגורם לחילופם, עד שבקורחו יקנה לו אדם ארוס אחד במקום משנהו, ומי שיועד לנטוע אהבה במי שאין לו האהבה הדרושה, ולעקור מתוכו את המצוייה, הרי זה אומן מובהק. שכן הרופא צריך שיוכל להביא לידי ירידות ואהבה-גומלין אותם היסודות בגוף שהם שנואים זה על זה ביותר; והלא שנוא ביותר הוא מה שמוצג ביותר: הקר להם, המר למחוק, היבש ללח ולל כיוצא בהו, ובמור יסודות אלו ידע אני אבותי, אסקליפיוס, לנטוע אהבה ואחרת, כמו שאומרים המשוררים הללו ואני מאי-מין להם, — וכך כונן את אומנותו. ועל כן, כפי שאמרתי, מני-הנה הרפואה כולה בידי האלה הזה, וכן הגימנאסטיקה והחק-לאות, שלגבי המוסיקה ודאי יבינ כל אחד שיתן דעתו עליה אך במעט, כי גם דינה כך; ואת היתה — אולי — גם כונתו של תיראקליטוס, אי על פי שלא בישא אותה כראי במלים אשר בתר. שכן הוא אומר כי, האחד יתלכך תוך מחלוקת עם עצמו, כהארמוניה של קשת ושל קורות, אך אין זה אלא חוסר-הנחה, לומר על הארמוניה שהיא חולקת על עצמה, ומוסיפה וקיימת

שקשרתי לארום, ושגגה היא לי. ואם חסרתך דבר-מה, מיטל עליך, אריסטופאנס, למלא את המסר. או אם יש ברצונך להלל את האל בכל דרך אחרת, הלל-הו-נא. שהרי גם פסק הגזירות בפירי".

כאן סיפר אריסטודימוס, פתח אריסטופאנס ואמר: "אמנם הוא פסק, אך לא לפני שטיפלתי בו דרך ציטושי. והמתני כיצד מת? אזה החלק המתוקן של הגוף לרעשים וגירויים כגון ציטושי היו שהרי בדרגע פסק, לכשטיפלתי בו בזה".

ואריסטופאנס אמר: "בחירי אריסטופאנס, המבוננא במעשה שבדיד: קודם נאמר אתה מהלוצין בי, ובעל-כרחי אהה עששה אותי משגיח על דברך, שמה יאה גם בהם משהו מנחור: והרי יכולת לנאום כאין מחריד!"

ואריסטופאנס צחק ואמר: "צדקת, אריסטופאנס, והאינא מה שאמרתי כאילו לא אמרתי. אפס כי לא תשגחה בי, שאמנם לא מפני כך אני חושש, שמה מנחכים יהיו הדברים שאשמיע. — שהרי בכך יאה משום יתרון, ושייכות למוסה שלי, — אלא חזי' ששני שמה יהיו ולעצנים". — "לאחר שרית הצדק", אמר, "אריסטופאנס, אומר אתה לבדך: אך שיסנא לכך לעיני, ודבר כאדם העתיד ליתן דיו-תשובון על דבריו: ואלי, אם ייטב הדבר בעיני, אניח לך שתחמלטי".

"ואמנם, אריסטופאנס", אמר אריסטופאנס, "יש בדעתי לדבר בדרך אחרת, לא בשלך ולא בשל פאוסאנאס, שכן לי נראה כי בני האדם לא הרגישו כלל בכוחו של ארוס, שאילו הרגישו, היו מקומים לו מקדשים גדולים ביותר, שלא כנהג עכשיו, ששום דבר מהדברים האלה לא נעשה לאתו אלהי הראוי לכך למעלה מכל אחר. שכן אין אלה אהב-אדם כמתו, ואין כמתו עוור ולרפא לכי האדם באותם החליים שרופים יצמיח למין האנושי אושר גדול שאין למעלה היפנו. לפיכך אשתדל לתאר לכם את כוחו, ואתם תורו לאחריכם. —

קודם-כל עלילכם ללמד מהו הטבע האנושי, ומהו שאירע לו.

גות-הבישול, כרי קצירת ההנאה שבה, בלא שייביאו מחלה, וככו, גם במוסיקה וגם ברפואה וכל שאר המעשים, האנושיים והאלוהיים, יש להשגיח במידה שהרשות נתונה, על אותם שני ארוס, שכן שונרים מצויים בכל אלה. שהנה גם במערכת של תקופות השנה ימצאו שניים אלה בשפע, ושעה שהארוס המת-קו ייקלע בין אותם היסודות שחוכחתי וה-צחה: בין ההם והקר ובין הייבש והלח, והם יגיעו לכלל הארמוניה ומיווג מיושב. — כי או יביאו בידם ברכת שמיים ובריאות לאדם ולכל החי וה-צומח, ולא עוללתה גם; ואילו שעה שבין תקופות השנה יתחזק אותו ארוס שהפריצות בצדו, אזי ירבו כליון ועוול. כי מכאן באות מגפות לעולם, וכיוצא בהן מחלות משונות לרוב, לפעלי החיים ולצמחים. שכן גם כפור וגם כבד וגם שדפון — יסודם בתאומות היתירה ובפריקת העול של תשוקות ארוטיות הודיות מעין אלו שמכיר המוצע אשר דן גם בתנועות הכוכבים וגם בתקופות השנה, ושמו — חכמת החכונה. — יתר על כן: גם כל המקרבות והעניינים שעליהם ממונה המאנטיקה, דהיינו — המשא והמתן וההדד בין אלים ובני אדם, — כל זה אינו עוסק למעשה אלא בשמירתו וריפויי של ארוס. שלא כאה השאה לעי-לם אלא מתוך שאדם אינו נענה לארוס המתוקן, ואינו מכבד ומעריך אותו בכל מעשיו, אלא את ארוס השני, תו לגבי חוריי החיים המתזים, תו לגבי האלים. והוא הוא אשר הוטל על המאנטיקה: להשגיח על אהבים אלו ולרפאם; והנה נמצאה גם המאנטיקה מלאכת מחשבת היוצרת ירדות בין אלים ובני אדם, באשר היא בקיאה באמתה ארוטיקה אנושית אשר פניה לדיו-אלים ולהסידות.

כה רב וגדול, — לא כי, כולל-כל היא כוחו של ארוס כולו; אבל אותו ארוס הופעל ביישוב-דעת ובצדקתה בקרבנו ובקרב הא-לים, — הרי כוחו גדול ביותר, ומביא לנו אושר מלא: שנהיה מסוגלים להחלהך בירדות איש עם רעהו, וכן עם האלים הנע-לים מאתנו, ואלי החסרתני גם אני דברים הרבה בתהלתה זו

מינים, — שממילא היו כלים גם הכיכורים והקרבנות שבאו להם מידי האנשים — וכן אי אפשר היה להשאירם ברשותם. הע-
מיק זיוס לחשוב, עד שאמר לבסוף; דומני שמצאתי צעה, כיצד
יתקיימו בני האדם, ומליתום חלשים יותר; ומילא יהיו מוחזקתם,
שהנהגה, אמר, כעת אחרון אהום לשנים, ומילא יהיו חלשים
יותר, אף תועלת יתר נפיק מהם, מאחר שיתרבה מספרם. בקר-
מה זקופה יהלכו על שתיים; ואם עוד יוסיפו לנהוג בחזופה
ולא יאבדו לשקוט, אחזרי, אמר, ואחתכם לשנים, וזה מקפצים
על רגל אחת, כחוגים במג-דינוסוסים²², לאחר שיריכו כן, חתך
את בני האדם לשנים, כחתוך אנשים קודם שייכבשו, או כב-
צים הנחתמת בשערה, ומדי חתכו אחד מהם, ציווח על אפולון
שיהפוך לו את הפנים ומחצית הצואר כלפי החתך, למען יסתכל
האדם בחתכו, וממילא יהא מתוקן יותר; וציווח שירפא את
השאר. והלה הפך לאדם את הפנים, וכדרך שמושכים עורו של
כיס אשר נחמורן, כן משרך לו את העור מכל הצדדים על פני
מה שמתקרא עכשיו, בטל, ובאמצע הכתף קשרו יחדיו. בקשר
אחד שסבאו ואילך נקרא, טבור, כן חיבר את החזה והחליק בו
את רוב הקמטים, בכלי שכבמותו מחליקים הסנדלרים את קמטי
העורות על גבי האמה; רק על הבטן וסביב לטבור השאר
קמטים מספר, וכך למעשה שארע לאדם במי קדם. — והנה
לאחר שנחתך טבעו של האדם לשנים, התגעגע כל חצי לחציו
השני והמרוצע אתו; והיו מחבקים זה את זה כורעותותיהם ומי-
גפפים איש את רעהו, ומתשוקתם להיעשות חשיבה אחת היו
מחים בריצב ואפס מלשח, כיון שלא רצו לעשות דבר בפריה.
וכל אימת שנפטר אחד החצאים והשני נשאר בתיים, ביקש לו
הנשאר חצי אחר ותיה מגפפו, בין שנודמו לו חציה של אשה
שלילמה, — וחצי כזה נקרא עכשיו, אשה, — ובין חציו של
גבר; וכך היו כלים והזוללים. והנה ברוב הדמוי מתקין להם

²² חתרות בתריינוסוסים שבחנות: היו מקפצים על רגל אחת על גבי נאר יין שהיה מרות בשמן.

שלפנים לא היה טבעו כמות שהוא עכשיו, אלא שונה מזה. ראי-
שית כל היו המינים של בני האדם שלושה, ולא שנים כמו עכ-
שיו, זכר ונקבה; כי גם מין שלישי היה במצא, מעורב משניים
אלה, כעת רק שמו נותר לפליטה, ואילו הוא עצמו נעלם, שאו
היה מין אנדרוגינוס, אשר צורתו ושמו היו מורכבים משניים
אלה, מהזכר והנקבה, ועכשיו — איננו עוד, ושמו בלבד נשאר
כשם בנאי. — שנית: צורתו של כל אדם היתה עגולה כולה;
גבו וחזונו היו עשויים במעוגל, וארבע ידיים היו לו, ורגליים
כמספר ידי, ועל צווארו המעוגל ישבו שני פרצופים, שוים
זה לזה בכל; ושני פרצופים אלה שפנו לצדדים הפוכים היו
מחוכרים לכך תוכלו לשער בנפשכם את שאר אברי גופו, והיה
וכהתאם לכך חושיו, בקומה זקופה, לכל צד שרצה; אך שעה
תזיל, כמונו עכשיו, בקומה זקופה, לבל צד שרצה; אך שעה
שביקש לרוץ מהר, עשה כדרך הליליונים שהם זורקים רגליהם
כלפי מעלה ומתנועעים במעגל, ובהשענם בזה אחר זה על
שמות האברים שהיו להם בימים ההם, התקדמו אנשים אלה
אנב גלגול במהירות רבה, והסיכה לקיום שלושה המינים ילי-
טיבם זה — שראשית מוצאו של הזכר היה מן השמש, של
הנקבה — מן האדמה, ושלו המין שהיה לו חלק בשניהם — מן
תלבתה, שהרי גם תלבתה יש לה חלק בשני אלה, ולכן גם היו
מעוגלים, הם וצורת הליכתם, בשל הדמיון שהיו דומים לה-
ריהם, ונווראים היו ברוב כוחם וחזקתם, וברום לבנם תקפו את
האלים. והנה באנשים הללו מדבר הזמירוס בספרו על אפולו-
תים ואוסוס²³ שניסו לעלות לשמיים כדי להילחם באלים, וזיוס
האלים האחרים טיכסו עצה מה יעשו להם, ולא מצאו, שכן
לחורגם לא יכלו ולהכותם ברעם כמו את הגיגאנוסים ולכלות את

²³ הענקים בני פוסידון שהחזיקו את אוריס במצר במשך שלושה עשר חודשים, וחיבבו את החיים אולימפיים, אופסו ופיליון זה על כרי לתיש. תער על השמיים; נהרגו ביי אפולון. (תזמירוס, אוריסתא 11, חרזים 320—305)

אין הם שוקרים על נישואים והקמה זרע, אלא שתחילת מבריתם לכך; לידים, דים שיראו חיים זה עם זה בלא לשאת אשה ואיש אשר כוח — לעולם ינאם אהב-נערים ואהב-ידידים, כאשר ימשך המיד אחד אחר שאר-בשרו, ושעה שאהב-הנערים או כל אדם אחר יפגשו בעצם מחציתו שלו, אזי לפלא יהי שיעור הנוגע שידוענו בשל יחידות, השתייכות ואהבה, ואם לומר את הדבר כפה מלא: לעולם לא יסכימו להיפרד זה מזה אם לומר קצר, ועם חיותם חיים איש עם רעהו כל ימיהם — כך הם עשויים שאין בפתחם אף לומר מהו שהם מבקשים זה מיד זה, שאיש לא יעלה על הדעת שמבוקשם הוא תאוות הבשר, כאילו כגולה יתחבר יחדיו בהרות ושקידה גדולה כל כך. אלא ברור שבדבר-זה שונה מהו רוצה נשמה כל אחד מהשניים, ואינה מוצאת לומר מהו אך מנסה לנחש את שהיא רוצה, ורומזת על כך בלשון חידה: ובשעה שהם שוכבים יחדיו אילו ניגש אליהם הפסיכוס, וכלי עבודתו בינו, והיה שואל: מהו דבר זה, בני אדם, שרוצים אתם להשיגו איש מיד רעהו? — לא תנא תשור כה בפיהם: ולו היה חוזר ושואל: כלום לא לכך אתם משתוקים, שתחיו מאוחדים ככל האפשר, עד שלא תחסרו זה את זה, לא בלילה ולא ביום? שאם זאת משקתכם, נכון אני לתמיד ולרדת כאחד בצוחא, ולאחר שתמותו, תהיו גם בשאל אחד ולא שניכם כאחד תיפרדו במותכם? ואי-נא אם לכך אתם מתאוים, שניגים, ולא תיפרדו במותכם? ואי-נא אם לכך אתם מתאוים, ואם תנחת דעתכם, כשיעלה לכם כך? — ידענו שכל אחד מהם שהיה שומע כך, לא היה מחדש את הדבר, ולא היה רוצה ששום דבר אחד, אלא ינא סבור שאכן שמע אותו דבר אשר השתוקק לו מזמן: להתחבר ולהיחבר אל אהובי עד שמשניים ייעשו אחד, וסיבת הדבר — שכן היה טבעו הקדום, והיינו שלמים, ותנה התשוקה לשלמות, והרדיפה אחריה, נקראת בשם אלוס. וכפי שאמרתי: למגים היינו אחד, ונכשיו פיור אותנו האל בשל רש-

זיום עצם אחרת, ומעתיק את מבושיתם לפנים, — שעד אז היו הללו נחונים לפני חזק, ובני האדם לא היו מודווגים ומלידיים זה בתוך זה, אלא בתוך האדמה, כמו הצרצוריים? ותנה עמל ותעתיק מבושיתם לפנים, ובדרך זו יתחן להם להוליד זה בתוך זה, וכך בתוך נקבה ותיה כאשר יתחבוק, ונבר — נדממה לו אשה, כי אז יולידו ויקימו זרע, ואם גבר נודמן לו גבר, לפחות יבואו בהתחברותם לידו שבציה, ויחדלו זה מזה ויפנו למעשים האדם אהבת איש אל רעהו, שהוא מלכת את הטבע הקדום ומנסה לעשותו אחד מתוך שניים, ולהעלות ארוכה לטבע האני-שני, וכל אחד מאתנו הריהו חלקי חשני של אדם אחר, ושניהם חתוכים לאורכם כמו הפטייתים²⁴, שניים מאחד, לפיכך מבקש כל אחד תמיד את החלק השייך אליו, וכל הגברים שהם חתוכים של אותו מין מורכב שנקרא או אנדרוגינוס, הרי הם אהבי נשים, ורוב המנאפים מוצאם מהמין הזה, וגם כל אותן הנשים שהן אהבות גברים וניאופים — מהמין הזה יצאו, אך אלה מבין הנשים שהן נחמ-אשה, אינן מרבות לשים לב לגברים, והן מופ-נות יותר כלפי הנשים; ממין זה יצאו, נשי-נשים, ואותם הגברים שהם נחמ-זכר, ירדפו אחרי הזכר, וכל עוד נערים הם, יחבבו את הגברים, שהרי מהזכר נחתמו, וישמחו בשכבת עם הגברים ובחיותם חבוקים עמיהם, ואלה הם הטובים שבנערים ובעלמים, שהרי הם גבריים ביותר מטבע-כרייתם, ואמנם יש הקוראים להם חסר-כישות, ושקר הוא, שאין הם עושים את אשר הם עושים מתוך חסרון כוונה, אלא מתוך שהם אמיצי-רוח וגב-ריים וסבר-פניהם סבר-גבר, והם נמשכים אחרי חזומה להם, וראיה גדולה לכך: רק כאלה פוגים, משיבתגרו, אל ענייני המ-דינה, ולאחר שיהיו לאנשים יחפכו לאהובי נערים, ומטבעם

²⁴ המפוליים את בנייהם לתוך האדמה, והיו לאתונאים סמל המאסכותי.
 נד" — כיון שנוחא היה, כי הארץ עצמה יולדת אותם.
²⁵ מין זג שסוח; באנגלית: Place.

אעשה כדברך¹⁷ השיב אריסטמיאנוס, לפי מה שסיפר לי אריסטודימוס; ואמנם גם הנתיבי מנאומו. ולולא ידעתי מה גדול כוחם של סוקראטס ואגאתון בארטיטיקה חושש הייתי שמוא לא יהיה להם פתחורפה, לאחר שפע האמרים למיניהם. אולם כיון שידעתי כוחם זה, אין בלבי כל חרדה¹⁸. וסוקראטס אמר: שכך עמדת יפה בהחלטה, אריסטמיאנוס, אבל לו אהא במקומי עשיתי, או ביתר דיוק: במקום שאמצא בו לאחר שגם אגאתון יצטיין בנאומו, כי אז היה נופל עליך פחד גדול, ומצבר היה דומה בכל למצבי כעת¹⁹.

ירצוני להשקותני סדיכשפים, סוקראטס²⁰, אמר אגאתון, למען ארמה בנפשי כאילו קהל השומעים מחכה בכליון עינים לנואם מצוין שאשמיע, ומתוך כך אבוא במבוכה²¹.

אכן, אגאתון²², אמר סוקראטס, שכחן הייתי, אילו העליתי על דעתי שתבוא במבוכה בגלגנו, שאנו מועטים כל כך, לאחר שראיתי את אומג'ילכך ורוס-דרוטר, שעה שעלתית על הכמה עם השחקנים שלך, והשקפת נבחר מול קהל צופים גדול כל כך, בעמדך להציג לפנייהם את יצירתך, ולא נפלה עליך שום אימה²³. וכי מה, סוקראטס²⁴, אמר אגאתון; כלום לדעתך הנונים עש-חונתי לקהל-הצופים עד כדי כך, שאינני יודע כי כל כך דעת — יותר משמטוכנים לו שוטים מרובים מסוכנים לו נבר-נים מועטים?²⁵

לא הייתי נוהג כשורד²⁶, אמר, אגאתון, אילו הייתי מייחס לך מחשבה של עם הארץ; ידוע ידעתי שאם יודמנו לך אנשים חכמים בעיניך, ותחוש להם הרבה יותר מאשר למרובים, אך שמה אין אהנו אנשים כאלה; שהרי גם אנו היינו באהנו מעמד, והיינו מן המרובים? אולם אם חכמים יודמנו לפניך, ודאי חתי-בייש מפניהם, אם סבור תהיה שהמעשה אשר בידך — מנוגה הוא? או מה דעתך?²⁷

כדברך כן הוא²⁸, אמר.
והמפני המרובים לא תחבייש אם סבור תהיה שאתה עושה דבר

עושה, כדרך שהסוקראטס פירר את אנשי ארקאדריה²⁹. וצפיה הסכנה שאם לא נוהג באלים כשורה, שוב ניגרר לשינים, ונת-הלי כאותם גילופי הפזופילים שעל גבי המצבות, מנוסלים לאור החושים; ונהיה קובייות והצויות³⁰. ועל כן חייב כל אדם לעורר את חברו ליראת האלים, למען גימלט מזה ונוכה בזה; ולכך יהא לנו ארוס מנהיג ומפקד. נניח כל יפעל שום אדם — והרי המשיג את עצמו על האלים פועל בניגוד לו; שאם נהיה ידידי והאל ובני בריתו, נזכה למצוא איש איש את האהוב שהוא בשר מבשרו — דבר שבדורנו זוכים לו רק מועטים. והל-נא יהתל בפאוסאגיאס ואגאתון — שאולי באמת נמנים גם הם עם הללי, ושיניהם זכרים מטבע ברייתם, — אלא שאני מדבר בכללי של הדבר, בכל הגברים והנשים, ואומר שתמין האנושי יהיה מאשר, אם נביא את האהבה לכלל שללימות, ואם כל אחד יפה לאהוב אהוב שהוא בשר מבשרו, וישוב לחווייתו הקדומה, ואם זהו הטוב מכל, הרי שעששיו, בחוה, יהא טוב מכל, מה שהוא קרוב לזה ביותר; היינו — שיוזכה אדם באהוב לפי רוחו, ואם יש את נפשו לומר לאלה המביאנו לירי כך — כי אז בדק נזמר לארוס, שלפי שעה עוזר לנו עזרה מרובה מאוד ומולוכנו אל מה-ששייך-אלינו; ולעתיד לכוה הוא נתן לנו תקוות גדו-לות; שאם נירא את האלים, ישיבנו אל החויתנו הקדומה, ורפאנו ויעשנו שלווים ומאושרים.

זה הנאום שלך³¹, אמר, אריסטמיאנוס, על ארוס; שונה משלך. וכפי שביקשתי ממך, אל-נא תחליצני כן, למען נשמע גם מפי הנוהרים מה מפי כל אחד ואחד; או ביתר דיוק: מה בפיהם של שניים אלה; מאחר שלא נותר אלא אגאתון וסוקראטס³².

²⁹ דעות המלומדים נחלקו בשאלה, לאיזה מארץ היסטורי יש לייחס את החזרה הזאת, ואין כאן המקום להיכנס למשי הפלוגתא.

³⁰ ששימשו סימני היכר בין משפחות הקשורות זו לזו בקשרי הארחה וקידוחי.

אילו היה בהם ארום; שאילו היה בהם, היו שררניים גם אז בירי-
דות ושלים, כמיום מלוד ארום על האלים ועד עתה. — צעיר
הוא, אפוא וגם צנוג. אבל זקוק הוא למשורר כהמירום אשר
ידע לתאר עינוגו של אל. שהנה המירום אומר על אש²⁹ כי
אלה היא וענוגה; מכל מקום קורא הוא לרגליה, ענוגות,
ואומר³⁰:

ענוגת רגליה: פֶּאָרָךְ

לא תנע; פְּעִלֵי רֵאשֵׁי בְּפִרְיִם הִיא בִּיעֹרֶת.

ודומי שראיה נפה הוא מביא להיוותה ענוגה: אין היא דורכת
על המוצק, אלא על הרד. ובאותה ראייה עצמה אוכיה גם אני
שארזים ענוג הוא, שכן אינו דורד על הארץ, אף לא על ראשם,
שאינם רכים ביומה, — אלא דורד ושוכן במה שרד מאין כמותו.
כי את משכנו הוא מקים באופים ובמשמם של אלים ואנשים, ואף
לא בכל הנשמות, ביו אחר זו, אלא בהדמו לו נשמה שאופיה מיר
צק — וסתלק ממנה, ושכן אך ביו שאופיה עדין. וכיון שהוא —
לא רגליו בלבד, כי אם כולו — נוגע המול כרד-מוקדדך, נמצא
שהוא ענוג מכל. הנה הוא, אפוא, צעיר שבצעירים וענוג שבי-
ענוגים, יותר על כן: גמיש הוא בדמותו. שכן לא יוכל היה
להתחבל בכל מקום, ותחילה להיכנס לכל נשמה כאין מרגיש,
וכן לצאת ממנוכה, אילו מוצק היה. ועדות נאמנה לסימטריה
ולגמישות של דמותו אמה מוצא בחייה-הילכו, אותו חן שלכל
הדעות מצייץ את ארום מעל לכל; כי המיר ונשמה מלתמה בין
הילך הסר-חזק לבין ארום. ויפי גוי-עורו מוכח מתוך כך, שהאל
חי את חייו בין פחדים, שכן בגוף או בנשמה או בכל דבר אחר
שאין לו פרה, או פחדים, שכן בגוף או בנשמה או בכל דבר אחר
חז וריחו טובים, שם ישב וישתחה.

²⁹ תפרוטנוקמיקציה של המכלת העשורת הכאה על בני האדם למקום;
בתי של זיוס, "המשחוחה".

³⁰ המירום, איליאד פנ, חרוזים 92/3

מגונה?¹ ופידרוס נכנס לשיחתם ואמר: „אנאתון יקירי, אם
תשיב לטוקראטס, לא יהיה איכפת לו עור מה ייעשה כאן —
ובלבד שיש לו בר-שיחה, וכל שכן — אחר יפה! ואננס ברצון
מקשיב אני לטוקראטס בשיחותיו, אך עלי לדאוג לשיבתו של
ארוס, ולדרוש מיד כל אחד מכם את נאמונו, ובכן, ישלמי-נא
השגיגים הובתם לאלה, וישוחחו לאחר מכן.“²

יצדקת, פידרוס! אמר אנאתון, והריני מוכן ומזומן לנאום
נאומו, שעם טוקראטס עוד אמצא לשוחח פעמים רבות. וקודם-
כל רצוני לומר, כיצד עלי לדבר, ולאחר מכן — ארכי. שודמני
כי כל הנואמים שדיברו עד כה, לא היללו את האלה, אלא את
אישרם של בני האדם, בשל הטובות שהאל גומל עמם. אך מה
טיבו של נותן-הטובות הללו — לא אמר איש. אבל רק זאת היא
הדרך הנכונה לחלוק כל שבת לכל ענין: להאיר במלים מתי טיבו
של זה אשר ידובר בו, ומתי שהוא גומל. וכן מצווים גם אנחנו
להלל קודם-כל את טיבו של ארוס עצמו, ולאחר מכן — את
ממנותיו, והנני טוען שאננס כל האלים מאישורים הם, אבל אם
ניתן לומר זאת בלא לזות שפתים, ארוס הוא המאשר שבהם,
בהיותו יופה והטוב שבכולם. יפה שבכולם כיצד? ראשית-כל;
בהיותו צעיר האלים, פידרוס. והוא עצמו מביא על כך ראות
גדולה: שהרי ברוח ברכת ממני הזקינה, אף על פי שמהירה
היא, כמובן; הלא מהר תמהר להגיע אלינו, ואותה שונא ארוס
מטבעו, ונשאר רחוק מחמותה. ותמיד הוא מתרועע עם צעירים,
ובתם הוא מצוי; שכן צודק הפתגם הישן שחודמה קרב המיד
אל דומהו, ואני מסכים עם פידרוס בשאר דברים רבים, אך לא
בכך שארוס קדם לקרונוס ולאאפסטוס; אלא טוען שהוא צעיר
מכל האלים, ולעולם צעיר, ועלילות האלים הקדומות שהויטיא³
זוס ופארמינידיס מספרים על אודותה, נעשו בידי אנטיקיס⁴, ולא
בידי ארוס, אם הללו סיפרו את הזאת, שכן לא היו מסרטים
וכובלים אלו את אלו, ולא היו עושים שאר מעשים אלהמות לרוב,

¹ אלת הנכרות.

תשוקה ואתבה הולר גם לאפולוז את דרכי, כשהמצביא מעשה קשת, רפואה ונבואה; ואם כן, היה גם הלה המלידו של ארוס; וכמהו המסות בתכמת-המוסיקה, הפיסטוס — בנפוחות אחי"י — באריגה, וזיוס — בהתנגתם של אלים ובני-אדם, ומכאן שענייני האלים באו על תיקונם, שעה שנמצאה להם אתבה, — אהבת הויפי, כמובן, שכן הכינור לא תחול בו אתבה; ואילו קודם לכן, כמו שאמרתו בראשית דברי, נעשו באלים אתם מעשי האמה המרובים שמספרים עליהם, והם נעשו בשל מל-כוחה של אנגי; ואילו לאחר שאלהו זה בא לעולם, צמתו לאלים ולבני-אדם כל הטובות, מתוך אתבה היפה. לפיכך נראה לי, פירוש, כי ארוס הוא קודם-כל בעצמו יפה וטוב מאיז כמותו; ולאחר מכן גומל הוא גם לולחו חסדים בניצא בוח, והנה מצטייר לי הדבר גם בהרחיזים קצובים: לומר שהיא הויצר

פאנשיים — שלום, על הים — הוקמה מרצע,

שקט מפערות, ויצוע נרדם — פנציר.

והוא הוא הנטול מקרבנו כל זרות וממלאנו ריעות, והנה הוא מבטנו יחליו בכניסוים כנון זה; בחגים, במחולות ובמחזים יהיה מנהיגנו; הוא מחוננו אריכות, מוציא מחוננו פראות; שופע רצון, מונע זדון; רכחסד וטוב; נגלה על חמלים, מכובד על אלים; קנאות של דלים, קניינים של ברונים; אבהם של עונג ורוח, של עדנה וחר, של כוסף וערה; שוקד על טובים, זונה רעים; בטורח ופחה, בכוסף ושיח — קברניט ואיש-מהל, חבר ומושיע שאין דומה לו. פאר כל האלים והאנשים כולם, מנהיג יפה מכל וטוב מכל, שכל איש ואיש חייב ללכת אחריה, להנעים לו בקילו שירי תהילה, וליטול חלקו באותה זמרה בה מקסים האל את רוחם של כל האלים ובני האדם.

זה נאומי" אמר, "פידודוס, תרומתי לאל; מקמתו — שעשועי, מקמתו — כוכב-דשא יאה, לפי מיטב יכולתי".

והנה אשר ליופיו של האל, דיינו במה שאמרתו, אף כי התחתית הרבה, אולם כעת יש לדבר על סגולתו הטובה של ארוס; ומה שתשוב בה מעל לכל: ארוס אינו עושה עוול, לא לאל ולא לאדם, ולא נעשה לו עוול, לא מלידו אל ולא מיני אדם. שאם הוא טובל דבר-מה, אינו טובל מחוץ אונס, — כי אונס לא יגע בארוס. וכן אינו נזקק לאונס בפעולותיו, כי מרצון משרת כל אחד את ארוס בכל דבר, ומה שנועשה בין שניים, בהסכמת השניים ומרצונם, על כך אומרים, החוקים מלכי המדינה, שמן הצדק הוא. — ונוסף לצדקתו, גדול ביותר חלקו ביישוב-דעת, שכן מן המוסכמות הוא, כי פירושו של ישוב-דעת אינו אלא כיבושם של תאוות ויצרים, והרי אין שום תאוה שתהא חזקה מארוס; ואם הללו, אפוא, תלויות יותר, הרי שייגבר עליהן ארוס, ואלו הטובל על תאוות ויצרים יהי מיושב ברצונו מאין כמותו. — ואכן, אשר לאומיק-לבו, אף ארוס עצמו לא יעמיד בפני ארוס; כי לא ארוס מחזיק בארוס, אלא ארוס בארוס. — הלא לפי הסיפור אהב ארוס את אפרודיטי; ומי שמחזיק, הרי חזק הוא מן המוחזק. — דיברתי אפוא, על צדקתו ויישוב-דעתו ואומיק-לבו של האל; ועוד לי לדבר על חממתו; ובמידת האפשר, חובה עלינו לבלתי תחסיר דבר, והנה ראשי-דבר — למען אתן גם אני כבוד לאומנותי, כאריפטימאכוס לון שלו: משורר חכם הוא האל, ועד כדי כך, שיש בידי לעשות גם אחרים למ-שוררים, שהרי כל אדם שארוס יגע בו, יהיה למשורר, אף אם המוסה לא הייתה בו קודם; ומן הראוי שבאה בכך עדות לכוחו של ארוס בשירה, שגדול הוא — אם לסיכומו של הדבר — בכל סוגי היצירה המוסית, כי מי שאין לו דבר-מה, או לא ידע, לא יוכל לחמו לאחד, או ללמדו לזולתו. ואשר ליצירת כל בעלי החיים: מי זה יטען כנגדי שלא של ארוס היא אותה חממת שמר כוחו נולדים וגדלים כל בעלי החי? ואשר למלאכתו של אומר נזירות — כלום אין אנו יודעים, שכל אומן אשר אל זה היה רבה, יזכה לשם ולתפארת; ומי שארוס לא נגע בו, יהא חשוך? הרי

ככל וכלל כיצד יש להלל דבר-מה? שכן האמנתי באיחולתי שיש לימור את האמת על כל דבר שמהללים אותו, והרי היא ישנה בעיני ומתוכה יש לבחור את היפה ביותר, ולהלל-ישו צורה נאה-חה ככל האפשר! ואמנם מלא גאוה הייתי, כאילו מובטח לי שאצטיין בנאומי. אולם מסתבר שהדרך המדובר ופיספיו בכל לשון מה איננה בכך, אלא בהאדרת הענין המדובר ופיספיו בכל לשון שהיא, אם לפי טיבו ואם לאו. ואם שקר הוא, אין בכך כלום. שכבראה גברנו בניינו שכל אחד מאתנו ישחל להראות כאילו הוא משרב את ארום, ולא — שישבתנו בפועל. ובגלל כך דומני, מרימינו אדם לאדם תרומת כל ניב לשון, ואמורים שכן הוא עשוי, וכה גדולים המסרים שהוא גומל, עד שיהא נראה יפד-דטוב ככל האפשר, כמובן בעיני יודעיני. — וכך נמצא השבח נאה בו — הרי בוודאי לא בעיני יודעיני. — וכך נמצא השבח נאה ומפואר. ואילו אני לא ידעתי אופנו של שבה, ובלא שידעתי הכסתתי לכם שאם יגיע תורי, אשבח גם אני, ובכך, לשוני הכסתה, לא לביביבי, וחסי; אינני משבח עוד בדרך הזאת — שהרי אין הדבר לאל ידי, אולם אם רוצים אדם בכך, אהיה נכון לומר לכם את האמת, לפי דרכי, ולא בסמנו נאומיכם, לכל אהיה לצחוקי. אם כן, פדדלוס, שקול בדעתך, אם יש מקום גם לנאום כזה. — כלומר, לשמוע את האמת בדבר ארום. שמתאמר במלים ובפסוקים ככל אשר יעלו על שפתך.

ופדדלוס והאחרים — כך סיפר לי האיש — בקישו ממנו שידבר ככל שמון הראוי הוא לפי דעתו שלו.

”יתר על כך, אמר, פדדלוס, הרשניינא ואשאל את אנאתו כמה שאלות קטנות, למען אפסח בנאומי ממך הסכם אתי.”

”הריני מרשה לך, אמר פדדלוס; שאל אותי! — ולאחר מכן, סיפר האיש, פתח סוקראטס בערך כך:

”אכן, אנאתו יקירי, נראה היה לי שפתחת נאמך כשורה, כש-אמרת שקדד-לכל יש להראות מה טיבו של ארום עצמו, ולאחר

” איריסקיס, הישיליטוס 617.”

ומשטיים אנאתו — כך סיפר לי איריסטודימוס — הריעו כל המסובים בתשואות רמות, שהעלים דיבר כראוי לעצמו ולאחר. וסוקראטס הביט אל איריסטודימוס ואמר: “כלום נראה לך, כן אקדמונו, שבתחילת פחדתי פחד-ישוא, ולא נורקה כי רוח נבואה כשאמרת לי לא מכבר, שאנאתו ינאם נאום נפלא, ואני — אחיה אוכל עצת?”

”בדבר האחד, אמר איריסטודימוס, נראה לי שנבואה היתה בפני: שאנאתו יצטיין בנאומו; ואולם שאתה חתיה אוכל עצת, אינני מאמין.”

”וכיצד, אישי השאנו, אמר סוקראטס, לא אהיה אוכל עצת, וכמוני גם כל אדם אחר המתעוד לדבר אחרי נאום יפה כל כך אשר לא היסר ולא כלום? ואם שאר הדברים לא היו מפליאים באותה המידה, הרי המלים והפסוקים שבסוף, בכל הדרם, — מי יכול היה להקשיב להם בלא תודמת? ואני, כששקלתי בדע-תי שלא יהא בידי להשמיע דבר יפה כל כך, אף לא בקירוב, — כמעט שמרוב בושה הייתי חומק לי מכאן, אילו יכולתי. שכן הזכירני הנאום גם את גורגיאטס: עד שאיריע לי ממש מה שמר ספר הזמירוס²²; חששתי שמא בסופו של הדבר ירים אנאתו בנאומו את ראשו של גורגיאס. הנואם הגדול, ויטילנו על נאוי מי, ואחרי עצמי יעשה לאכן דוממת, וזו הכתנהי כמה הייתי מנחך שעה שהכסתתי לכם שאהלל את ארוס יחד אתכם לפי חתרי, ואמרת שאתי בקי בעיניי האהבה — בעוד שאנוני יודע

” הנואם הגדול; בדישתו של סוקראטס בדיאלוג האפלטוני תקרא על שמו (כרך א' של מהדורה זו).
” אודיסיאה ז', 633 וכו'; שם בספר אודיסיים על הפחד שגמל עליו:

שגא תשלח אליו פסיפוני משאל, את הראש הנורגי של המפלאת ותוראת” — כלומר, את ראשה של גורגו (או „מדיוסה”) המפצת הידועה במיתולוגיה היוונית. ודך צחק מזה סוקראטס את השפעו המשתתק של מראה הראש הנורגי עם השיתוק המשתלט עליו לשמע הרישוקה התורגינית.

"גם לי", אמר, "נראה כך".

"יפה דיברת. כלום ירצה, אפוא, איש גדול להיות גדול, או חוק — להיות חוק?"

"אי אפשר מתוך מה שהוסכס עליי".

"שתרי מי שעשוי כך, לא יחסר דבר זה?"

"כדברייך כן הוא".

"שאילו רצה החוק להיות חוק", אמר סוקרטס, "המתויר — מהיר, והבריא — בריא, — שהרי ייתכן כי בהכונות אלו ובכל שכמותן רחא אדם סבור, שהאנשים העשויים כך, ושיש בהם אותן הכונות, יהיו גם משתוקקים למה שיש להם: ואני מחזיר ואת לבלתי השאר מקום לטעות; — או אם תשים לבך לדבר אנאתון: הרי מן ההכרח שבהיותו יש לאותם האנשים כל דבר שיש להם, בני שרצו בני שלא ירצו; ומי, אפוא, ישתוקק לדבר מעין זה? אלא שעה שיאמר אדם: אני שהריני בריא, אף רוצה להיות בריא; ושהריני עשיר, אף רוצה להיות עשיר, ומשתוקק לאותם הדברים שיש לי; — הרי נגיד לי: בן-אדם, אתה שיש לך עושר ובריאות וחזקה, רוצה שיהיו לך אלה — גם להבא, מאחר שבהיותו הם מצויים לך, אם תרצה ואם לאו, אם כן, עיניך נא בכך, אם כדברייך; אני משתוקק למה שיש לי, איך מתכוון לומר: רוצה אני שמה שיש לי עכשיו, יהא לי גם להבא, כלום לא ירדה בכך?" — ואנאתון — כך סיפר לי האיש — ספר כמותו.

וסוקרטס אמר: "ובכן, גם כאן אהב אדם את שעדיין אינו מוכתה לו ואינו מצוי כן, שעה שהוא רוצה שמה שיש לו — יישמר לו גם להבא?"

"בוודאי", אמר.

"נמצא שגם המשתוקק ההוא, וכל אחר, משתוקק למה שאינו מוכתה ואינו מצוי; ומה שאין לאדם, והאדם אינו עשוי כן וחוסר את הדבר, — על מעיני זה חלה המשוקה החל האלוסי".

"בוודאי", אמר.

מכך — לדבר על מעשיו. פתיחה זאת — הנני מעריך אותה מאד מאד. ולאחר שמשאר בחינות תיארתי טיבו של אלוס במלים יפות ומפוארות — הנה הגד לי עליו גם זאת: האם אלוס הוא מטיב או אהב משתה, או אהב לא-כלום? איני שואל אם הוא אהב אם או אב; אלא כאלו שואל תהיה השאלה אם אלוס הוא אהב אם או אב; אלא כאלו שואל תייתי בדבר האב אותה שאלה עצמה; האם האב הוא אביו של מי שהוא, או לאו? ודאי היית אומר, אילו רצית להשיב כשורה, שהאב הוא אב של כן או של בת; או לא כן?"

"בוודאי", אמר אנאתון.

"וכך גם דינה של האם?" אף כזה הסכים.

"ועוד השבירנא לי", אמר סוקרטס, "על כמה שאלות, למען תהיה לטוף דעתי. שאילו שאלתי: וכי מה? את, באשר הוא את, האם היא אחיו של מי שתוא או לאו?"

הלה אמר כן.

"היינו של את או של אחות?" — והודה.

"ובכן", אמר, "נסהנא לומר גם על אלוס: האם אלוס הוא אהב או לא-כלום או אהבת משתה?"

"בוודאי אהבת משתה?"

"ואת, אפוא", אמר סוקרטס, "שמורנא בנרדני: של משתה? והגד לי עוד את הדבר הזה: אותו משתה שאלוה הוא אהבתו — האם משתוקק אליו אלוס או לאו?"

"בוודאי", אמר.

"וכי מצוי באלו דבר זה שהוא משתוקק אליו ואהבתו, ומתוך כך הוא משתוקק ואהבתו, או מתוך שאין זה מצוי בו?"

"מתוך שאין זה מצוי בו", אמר, "על כל פנים מסתבר כך".

"ובכן", אמר סוקרטס, "הנהנא למסתבר, ובמקום זה עיניי בכך אם בהכרח משתוקק המשתוקק למה שהוא חסר, או אינו משתוקק משאינו חסר? שכן כפלא, אנאתון, נראית לי מידת ההתרח שבהכירי. ולך — כיצד?"

בנגד האמת¹, אמר, "אגאמון האהב, אין בידך לטעות, שכונת סוקראטס לא יקשה הדבר."

הי ביהוה מן הימים לפני אשה ממואניתיאה², דיוטומה שמה אשר התכילה בהכמה זו ובהרבה אחרות, ושעה שהאשה שואתאונאם ערכו קרבנות לביטול מגפת הדבר, הצליחה לדחות את המחלה לעשר שנים, והיא היא גם לימדה אותי בענייני האהבה — וכך, את שיהיה של זו אשתדל לספר לכם, החל מהדברים שהיו³ כמו בניני לבין אגאמון, בדיבור רצוף, ככל שאוכל. ואמנם, אגאי, חזן, בדרך שנהגת גם אתה, יש קודם-כל לתאר את אלוס עצמו, מי הוא וכיצד הוא עשוי, ולאחר מכן — את מעשיו. ונראה לי שקל ביותר יהא לתאר אנב שאלות, שכך תיארה אותו גם האל-רוח, בשאלות ששאלה אותי, שהנה אי אני אמרתי לה מעין אותם הדברים שאמר אלי עכשיו אגאמון: אלוס הוא אלוה גדול, ונמנה עם היפים, והיא סתרה אותי באמתן הטענות בהן סתרתני אני את הלה, והוליתה שלדברי עצמי אין הוא יפה, אי אני טוב.

ואני אמרתי: מה פירוש דבריך, דיוטימה? כלום מכוון הוא אלוס ורע?⁴

והיא אמרה: "אל תחטא בשפמך! כלום סבור אתה שבהכרח מכוון הוא מה שאינו יפה?"

אמנם כן⁵.

ימה שאינו חכם — סכל? וכי לא הרגשת בכך שיש דבר-מה בין חכמה וסכלות?⁶

מהו זה?⁷

כשימצא אדם את הנכון בדרך הטובה, בלא שיהא בידו להעיד לזה טעמו, — כלום לא ידעת, אמרה, שאין זאת דעת — כי דבר שטעמו אינו ניתן להיאמר, כיצד יהא במדר דעת? — אי עיר בארקאדיה (כמרכז הפלוטוניסוס).⁸

"הבה¹, אמר סוקראטס, נסכם בצוחא את שהעלינו, הרי ראי שית-כל נמצא שאלוס הוא אהבת דברים מסויימים, ושנית — אהבת אותם הדברים שהוא חסר אותם?²

כן³, אמר.

"ויותר על כן זכיר-נא מה אהבת כנאומך: אילו דברים הלה עליהם אהבתו של אלוס. ואם תרצה, אוכירך אני, אמרת, מנדי מני, שענייני האלים באו על תיקונם מכות אהבת היפה; שהמ-כווץ לא תחול בו אהבה, כלום לא אהבת בערך כך?⁴

"אמנם כן⁵, אמר אגאמון.

"ואמנם, חברי⁶, אמר סוקראטס, מתקבלים דבריך על הדעת, ואם כך היא, הרי שאלוס יהיה אהבת היופי, ולא — אהבת הכי-עור?⁷ — הודה בכך.

"והרי הוסכמ, שהוא אהב את שהוא חסר, ואין לו?⁸

כן⁹, אמר.

"נמצא שאלוס חסר, ואין בו יופי¹⁰.

"בהכרח¹¹, אמר.

"ולכ מה? כלום תקרא, יפה, למה שחסר יופי, ושום יופי אינו מצוי בו?¹²

"ודאי שלא¹³.

"ואם כך הוא, כלום חודה שאלוס הוא יפה?¹⁴

ואגאמון אמר: "נראה, סוקראטס, שאינני יודע דבר מהדברים שאמרתי בשעתם¹⁵.

"הנה כי עתה היטבת לדברי¹⁶, אמר, "אגאמון, אך הוסף-נא לי עוד דבר פעוט: השוב — כלום אינו לדעתך, גם יפה?¹⁷

כן, לדעתך¹⁸.

"ואם אלוס חסר את היפה, והשוב הוא יפה, הרי שיהא חסר גם את הטוב?¹⁹

איין בירי²⁰, אמר, "סוקראטס, לטעון כנגדך, ויהא-נא כאשר אמרת²¹.

כדבריים שהוכרנו קודם/ אמרה: בין בן-תמותה לבן-אלמות.
 ומה, אפוא, דינשימה?¹
 דימלן גדול, סוקראטס; שהמלך הדימוני כולו הריחו באמצע בין
 אל ובן-תמותה/²

ומלך זה מה בחוץ? שאלתי.

לפרש ולהעביר לאלים את שניתן להם בידים בידים האדם, ולבני
 האדם — את שניתן להם בידים האלים; מכאן — את התפילות
 והקרבנות, ומשם — את הפקודות והתמורה שנתנים הללו חלק
 המקבילות; ובהזיחן באמצע בין אלה ואלה, הריחו משלים את
 העולם, וכך נמצא כל העולם כולו קשור ומקושר בו בעצמו.
 ודרך המלך הדימוני היה עוברת גם הנבואה, וגם מלאכת הכר
 הנגים כשהם זוכרים ומקדישים ומלהשים ועוסקים במאשיקה
 וכשישופים למינייהם³. כי אלה אינו מתערב עם אדם, ואף על
 ידי המלך שהוא נעשה כל מעשה התחברות ושיחה של אלים עם
 אנשים, בין צרים בין ישיגים. והחכם בעינינו אלה — הריחו
 איש דימוני, ומי שחכם בעיניו אחר, בכל אמנות ומלאכה אינו
 אלא פועל סתם. ודימונים אלה — מרובים הם ומכל המינים,
 וגם אלוס הוא אחד מהם.⁴

ומי הם, שאלתי, אביו ואמו?⁵

סיפור ארוך הוא, אמרה: אף על פי כן אספר לך. שעה שנולדה
 אפולוניו, חגגו האלים, וביניהם גם שפעי-בן-תמותה, משיימו
 סעודתם, ניגשה עניוה לבקש גרבה, כהנוג בשעת הלילה, ושה-
 תה בפתח הילה, והנה הלך שפעי אל גנו של יזוס, כשהוא שיכור
 מנקשאר — כי הוין לא היה עדינה — ונרדם מוכר שכרונו.
 ועניוה זממה בשל דליותה, ללדת בן מורעו של שפעי, ולכן שכבה
 בצדו והרחה — את אלוס, ומשום כך גם נעשה אלוס בן-לויה
 לאפולוניו ומשרתה, שכן הלך בתג הולדתה, וכן משום שהוא
 יוש לוכור את שונאמר לעיל, כי דינשימה הצליחה לזכות את מנשה
 חובה, שעה שהאחוזאים ערכו קרבנות לכישול המנשה בתורה זו של
 המלך הדימוני⁶. הריחי מציגות, אפוא גם את עצמה כ-אשה דינשימה⁷.

לא סכלות — כי מה שקולע לאמת, כיצד ירה בגדר סכלות?¹
 ודבר מעין זה הוא הסברה הנכונה: בין תבונה וסכלות.²

כדבריו/ אמרתי, כן הוא.³

אל חסיק, אפוא, את המסקנה, שמה שאינו יפה, הריחו מוכר,
 ומה שאינו טוב — רע. ואם בעצמד חודית, שאלוס אינו לא טוב
 ולא יפה, אל תהא סבור משום כך, שבהכרח מוכר הוא ורע. כי

אם דבר-ביניים/ אמרה, בין זה וזה.⁴

והרי/ אמרתי, הכל מודים שהוא אלה גדול.⁵

כנותנו/ אמרה, לשאינים יודעים, או גם לידועים?⁶

לכולם כאחד.⁷

והיא צחקה ואמרה: ואלה, סוקראטס, השוענים שאינו אלה

כלל — כיצד ירדו שהוא אלה גדול?⁸

מי הם אלה?⁹ שאלתי.

אחד/ אמרה, אמה, ואחר — אני.¹⁰

ואני אמרתי: מה פירוש דבריו?¹¹

והיא אמרה: אין מקשה בהם. הנדגה לי: ולא כל האלים,

לדעת, מאשרים הם ויפים? או תרהיב עוז בנפשו לומר על

מי שאינו יפה ואינו מאושר — שאלה הוא?¹²

הי, יזוס/ אמרתי, לא אני?¹³

והרי מאשרים תקרא לאלה שיש להם הטוב והיפה?¹⁴

בוודאי.¹⁵

ואלם חודית שארוס, כאשר הוא חסר את הטוב-ויפה, משתוקק

לעצם הדברים האלה שהוא חסר אותם?¹⁶

הודיתי.¹⁷

וכיצד יהיה אלה מי שאין לו חלק בייפה-וטוב?¹⁸

בשום פנים לא כנראה.¹⁹

רואה אמה, אפוא, אמרה, שארוס אינו אלה גם לדעתך?²⁰

ימה, אפוא, אמרתי, יהיה ארוס? בן-תמותה?²¹

פתוח מכל?²²

אלא מה?²³

הכמה והדלת-עצתה, והנה, סוקראטס יקירי, טבעו של דימונן. אולם אין פלא בכך, שסברת על טיבו של ארוס כאשר סברת. הרי סברת — כך אני מסיקה מדברייך — שארוס הוא האהוב, ולא האוהב; ולפיכך, דומני, נראה לך ארוס כולו יפה. ואמנם היאור-לאהבה הוא זה אשר לאמינות-של-הדבר יפה הוא ועדין ומשלים ומבורך; ואילו האוהב — דמותו שונה מזה, כגון זו שתיארתה. ואמרת: ויהי כדברייך, האורחת שכן היטבת לדבר: אך אם זהו טיבו של ארוס — מה תועלתו לפני האדם?

דבר זה, אמרה, סוקראטס, אשתדל להורות לך לאחר מכן, שאמנם זהו טיבו ומציאו של ארוס, וכפי שאמרת, הריקנו אהבת היפה, אולם אם ישאל אותנו השואל: לשם מה, סוקראטס ודין-טימה, אהב ארוס את היפה? ובינתר בירור: האהב כי יאהב את היפה — מה תפצו באהבתו?

ואמרת: שיהי היפה שלי.
אך עדיין, אמרה, דורשת משובה זו שאלה נוספת: מה יעלה לו להאהב שהיפה יהיה שלו?

ואמרת כי שאלה זו אין עור בקירי להשיב עליה מן המוכן. אבל, אמרה, אילו החליף אדם את היפה בטוב, והיה שואל: הבה, סוקראטס, האוהב כי יאהב את הטוב — מה תפצו באה-בתו?

שיהי שלי, אמרת.
ומה יעלה לו לההוא שהטוב יהיה שלו?
על כן, אמרת, יש בקירי להשיב בינתר קלות: הוא יהיה מאושר.

שכן, אמרה, בקניית הטוב מאושרים המאושרים, ואין עור צורך בשאלה הנוספת: החפץ להיות מאושר — מה תפצו בכך? אלא נראה שההמשובה הנ"ל סופית היא.

כדברייך כן הוא, אמרת.
וכי סבר אהב כי רצון זה ואהבה זו משותפים הם לכל בלי האדם, וכלם רוצים המיד שירא להם הטוב, או מה דעתך?

להוט אחרי היפה, ואפרודיטי — יפה היא, ומאחר שארוס הוא בנם של שפע ועניות, הרי מזלו הוא כלהלן: קודם-כל — לעולם עני הוא, ורחוק מלהיות ענוג ויפה, כדעת המליכונים, אלא קשות ומלוכלך ויחזק והסר-בית, ישכב המליך על פני האד-מה, לא מצע, וילך בפתחי דלתות וברחובות תחת כרפת הש-מים, באשר יש בו מטבע אמו, והמליך חבר הוא למחסור. ואילו בעקבות אביו הריהו אורב ליפה ולטוב, והוא אמיך ונעוץ וררני, צייד מוכתק המוצא ידו תמיד בתחבולות, והוא תאבי-תבונה ורבי-המצאות, תר אחרי חכמה כל ימי חייו, קוסם גדול וכקי בסממנים וטופיסטן, ומטבעו אינו בן-אמלות ולא בן-תמנות, אלא עתים, בשעת שפע, יפרח יום אחד ויהיה ועתים — ימתי, אבל ישוב לחחיות בשל טבע אביו, אך כל שפע שיכבדנו יחלוף תמני, ולכן לא יהיה ארוס לעולם לא דל ולא עשיר, וגם בין חכמה וסכלות נחזק הוא באמצעי, שתנה כן הדבר: שום אל מן האלים אינו עוסק בפילוסופיה, ואינו משתוקק להיעשות חכם, שעל כן נהנה חכם, וגם חכם אחר, אם יש כזה, אינו עוסק בפילוסופיה, וכן לא הסכלים עוסקים בפילוסופיה ואינם מש-תוקקים להיעשות חכמים, שדווקא זאת היא חומרתה של סכ-לות, שמי שאינו בארזוטוב ואינו נבון, — בעיני עצמו הריהו חסר-דופי; ומי שסבור שאין הוא חסר, אף לא ישתוקק לדבר שלדעתו אינו זקוק לו.

ומי הם אפוא, אמרת, זיוטימות, האנשים העוסקים בפילוסו-פיה, אם לא החכמים ולא הסכלים?

הרי גם ילד, אמרה, לא יתקשה עוד בכך, שהם אותם אשר יכירם מקומם באמצע בין אלו ואלו, ועמהם ימנה גם ארוס. שכן החכמה היא מהדברים היפים ביותר, וארוס הוא אהבת היפה, עד שבהכרח שואף ארוס לחכמה, וכחיותו פילוסוף השואף-לחכמה, הריהו שרדי באמצע בין חכם וכסיל, וגם למצבו זה גרם מוצאו: שכן הוא כן לאב חכם ושופע-עצתה, ולאם לא-
*** פילוסופיה = אהבת החכמה.

נבואה, אמרת, שאמת בפניך.
והרי רווחת ומוצרת, אמרה, כצילו חתרים אחרי המתצית
שלחם עצמם — המה האוהבים, ואילו המורה שבדי איננה או-
מרת שארץ הוא אהבת המתצית או אהבת השלם, אם לא יתא
זה, יידי, גם דבר טוב, מאחר שבני האדם נכונים לירות ידי-
הם ורגליהם, אם לדעתם יש נזק כאלו שלחם. שכן, דומני, לא
את שלו אהוד כל אהד, אלא אם כן קורא אדם לטוב — "מקרב-
לו" ו"שלף" ולרע — ור לו שהרי אין בני האדם אוהבים אלא
את הטוב, או שמא סבור אהת שהם אוהבים דבר אחר?
הי, דומ, לא ולא, אמרת.

ו,שמא, אמרה, ניתן לומר סתם כך, שהאנשים אוהבים את
הטוב?²

כן, אמרת.

ולפי מה? כלום אין צורך לחוסף, אמרה, שגם לכל הם משי-
חוקקים: שיהא להם הטוב?³

יש, לחוסף.

ולא זו בלבד, אמרה, שהוא יתא להם, אלא אף זאת, שהוא יתא
להם המיד?⁴

גם, זאת יש לחוסף.

ובכן, בקיצור, אמרה, אלוס הוא רצון האדם שהטוב יתא לו
המיד.⁵

אמת, לאמרת, אמרת, דיברתי.

ו,אם לעולם זהו האלוס, אמרה, כיצד נבמה רודפים אחרי או-
תם האנשים אשר שקדדם ומאצם נקראים במיוחד, "ארוס"?
מהו המעשה שביום של אלה? היש במיד לומר?⁶

אזי, אמרתי אני, דיושמה, לא הייתי מעריך אותך על חכמתך,
והואך אלך כדי ללמוד מפיד את הדבר הזה דיוקא.

ו,אני אנכי לך, אמרה, שכן הולדת הוא ביפה, הן זו שבגוף הן
זו שבבשמה.⁷

חכמת הנחוש, אמרת, דררשה למי שירד לטוף דעתך, ואני

כן, אמרת, משתופים הם לכל.
ו,מדוע, אמרה, סוקראטס, אין אהנו אומרים שהכל אוהבים,
אם אמנם אוהבים כולם אותו הדבר עצמו וכל של עשה, אלא אמר
רים שיש אוהבים, ויש שאינם אוהבים?⁸

גם, אזי, אמרת, תמיה על כך.

אין מקום לחמתך, אמרה, שהרי אהנו מפרידים מהאהבה
סוג אחד וקוראים לסוג זה, בשמו של הדבר השלם, אהבה, ולגבי
שאר הסוגים אני נזקקים לשמות אחרים.⁹

כמה מה? שאלתי.

הא, לך דוגמה: יודע אהת שיש מיני יצירה רבים: שכן מעבר
ליש מאין נגדום כל פעם על ידי יצירה, ולפיכך גם פעלי המלאך
כות כולל — יצירות הן, ובעלי המלאכות האלה — יוצרים.¹⁰

בדברך כן הוא.

ו,אף על פי כן, אמרה, יודע אהת שאינם נקראים יוצרים, אלא
יש להם שמות אחרים, ומהיצירה בכללותה הופרד חלק אהת,
דהיינו — האמנות המוסית והמסרית, ומתכנה בשמו של הדבר
השליש.¹¹ שכן רק החלק הזה נקרא יצירה, ובעלי אותו חלק של
היצירה — יוצרים.¹²

בדברך כן הוא, אמרת.

ודין זה נהג גם בארוס. שבסיומנו של הדבר הרי כל תשוקה
לטוב ולאוסר היא אהבתו העיקרית ורבת הערכה של כל אדם,
אך המונם אל אהבה זו בהרבה דרכים אחרות, במסחר או בגימ-
נאטיקה או בפילוסופיה, אין אומרים עליהם שזם אוהבים,
זאינם נקראים מאהבים, אלא רק החולצים כסוג אחד של האה-
בה ושוקדים עליו, נושאים את שמו של הדבר השלם: אהבה
ולאהוב ומאהבים.¹³

⁸ בתנתי: מייאטיס או מייאטיקי (מבאן בלאטינית: פואטיקה) מלשון
פואיק, כלומר — לעשות; שפירושה הרבה: יצירה, ושם זה נתייחד
ליצירה.

⁹ המשורר נקרא בתנתי: פואטיסי, כלומר: "היוצר"; מכאן בלאטי-
נית: פואטיקה.

של כל בעלי החיים, שעה שיתאוו להוליד, תן חיות השדה תן עוף השמיים? שכולם כוחלים הם והנענים לחשוקה, קודמים כל, להר-דונג אלה עם אלה, ולאחר מכן — לגלגל את הולידים, ואף החל-שים שביניהם נבונים להלהם בחוקים ביותר למען ילדיהם ולמות תחתם, והם עצמם סובלים רעב כדי לזון את הלל, ועל-שים כל שאר מעשים כיוצא בזה? ועל בני האדם, אמרת, אפי-שר הייה להאמין, שהם עושים כך מתוך שיקול דעת; אולם בעלי החיים — מה טעם ימצאו הם במצב אלו? עד כדי כך? היש בפיך לומר?

ושוב אמרתי שאינני יודע, והיא אמרה: וכי סבור אתה שכיום מן המינים תהיה בקי באזוטריקה, אם לא תביין את הדברים האלה?

הרי כבר אמרתי, דינסומיה שבאחי אלד משום שיודעת כי זקוק אני למורים, הנלדי-נא לי סיבתו של הזכר, וסיבת שאר התופעות האזוטרות.

אם אמנם בוטח אתה בכלי, אמרת, שארוס הוא משבען אתה אותו הדבר שעל הגדרתו הסכמנו בינינו פעמים הרבה, אל תתי-מה על מה שהזכרתי עתה. שגם כאן שואף הטבע בן-הממותה לפי אותה הגדרה, להגיע במידת האפשר לכלל נצח ולאמותו, והוא יכול להגיע לזידי כך רק בדרך זו, בכוח ההולדה, בהשאיר תמיד ברייה חדשה תחת הישנה, שהרי גם כל ברייה וברייה כשעלצמה אומרים עליה שהיא חיה, ונשארת אותה ברייה נוספת, כשם שאומרים על אדם מלדומו ועד זיקמתו שהוא אותו אדם גופו, ועם שלעולם אין בתוכו אומם החמרים, קוראים לו אף על פי כך אותו האדם עצמו; ואילו למעשה הוא מתחדש תמיד, ומאבד את שיש לו: שעצמותו ובשרו ועצמותיו ודמו וכל גופו, והדברים אמורים לא מוכיחה הגוף בלבד, אלא גם מוכיח-בת המשמה: הרי הרגליו של אדם מידותיו, ספרותיו, תשוקותיו, המאורו, צערי ופחדיו — לעולם לא יעמדו לו דבר מהדברים האלה בעיני, אלא הללו מתחדשים באדם, והללו כלים בה, הרי

אינני מביין.

אניד לך, אמרת, ביחוד ברורה, שכני, המשיכה, סוקראטס, כל בני האדם מוריעים זרע, תן בגוף הן בנשמה, ולכשיגיעו לגיל מסויים, משתוקק טבענו להוליד. אלא שבמכוונך אין הוא יכול להוליד, וכיפה הוא יכול, שכן המתברוחם של גבר ואשה — הולדה היא, והאזוי הוא הענין הזה, וברייה בת-הממותה — זה סוד הדבר יכול להיעשות; והמטוטר הוא בלתי-חואם לכל מה שהוא אזוי, ואילו היפה — חואם לו, מכאן שהתן הוא מוריה ואי-לימתה? לגבי הולדה, ולפיכך, שעה שנושא-הזרע יקרב אל יפה, תריון נעשה עליו ושופץ-חזותו, והוא מפרה ומלד; ואילו כשי-יקרב אל המטוטר, הריהו מצטמצם בתוך עצמו ממותה וכאפי פונה לאחור ונסוג ואינו מוליד, אלא טורח תחת נטל הפרייה שלא נתפרק ממנו. לכן יצא תצא אחורי היפה כל נפש העומדת להוליד ושכבר מלאה על גדותיה — משום שהיפה יפרה אותה מיסורים גדולים, שכן סוקראטס, אמרת, אין ארוס שואף אל היפה, כסברתי?

אלא למה?

להולדה ופרייה ביפה.

יהי כך, אמרתי.

במדאי, אמרת, ומשום מה ישאף אל הולדה? משום שלבן תמותה אין נצח ואין אלמות אלא מכותה של האדה, ומתוך מה שהוסכם בינינו, הרי שבהכרח ישתוקק ארוס גם לאלמות וגם לטוב, אם אמנם הוא רצונו של אדם שיחא לו הטוב לעולם ועד, ומתוך הניון דברים זה נמצא ארוס שואף גם לאלמות.

את כל הדברים האלה לימדה אותי האשה, מלי שוחחה עמי באזוטריקה, ויום אחד שאלה: מהי לדעתך, סוקראטס, הסיבה של ארוס זה ותשוקה זו? וכי לא הרגשת בעצמת התרגשותם מוריה הוא אלת הגורל; אעלהה — אלה העזות לילת בשעת לידה; פעמים שמתים אותה עם ארסמים.

אלמות, ולמען תהילה אשר כואת — יעשו, כמדומני, הכל את הכל, ובמקרה שהם טובים יותר, כן ירבו ויטופו, שכן לאלמות הם תאביים. ואלה, אמרה, הנושאים בתוכם זרע-של-גוף, יעדי-פו לפנות אל הנשים והם אויביים כלל-התעוררות מבחנה של הילתה ליום אלמות וזכרון ואישר לכל-התעוררות מבחנה של הילתה בניים אולם מי שזרע-של-גשמה כן — ואמנם, אמרה, יש הנשאים זרע בנשמתיהם, אף יותר משבנופם, וזע מכל הדב-רים הראויים לכך שנשמה תשאם בחובה ותולידם; וזוהו שראוי לכך? הבה נשאר הסגולה הטובה, שהנה גם כל המשוררים הם מזוללות-של-זו, וגם אלה מהאומנים שיקראו „ממציאים“, וביד הידיעות הללו, אמרה, הרי החשובה-יפה מכל היא זו העורכת את סודי המדינות ומשטריות, ושמה: ישובר-דעת וצדקה, ואדם שמנעוריו נשאו בנשמתו זרעם של דברים אלו, הרי בהגיעו לפקודו ועודנו בודד, ישחקק להפרות ולתוליד, וגם איש-זה, דומני, יתהלך ויתור אחרי מה שהוא יפה, כן יוכל לתוליד, כי במכונן לא יוליד לעולם. לפיכך הוא נמשך גם אחרי הנופים היפים, יותר מאשר אחרי המכוננים, שהרי זרעו כן, — וכן אחרי נשמה יפה, אצילה וטובה-מראה שתחלם לפניו וביותר הוא נמשך אחרי מי שנתאחדו בו יופי-של-גוף ויופייה-של-נשמה, וכלפי איש אשר כזה מיד הוא שופע מלים על סגולה טובה, ועל מה שצריך להיות טיבו ועיסוקו של גבר טוב, והוא מבסח — לחנך, שכן, דומני, כשהוא נוגע בפיה ומתדענע עמו, היתה מוליד ומביא לעולם את הזרע שנישא בתוכו מזמן; והו כשהוא על ידו, הן כשהוא רחוק — זכור יוכרנו, וביותר עמו יגדל את הילתו, עד שתחוק שותפותם של אנשים כאלה תרבה יותר משותפות-של-ילדים וידידותם תהיה בטוחה יותר, שכן משותפים להם ילדים יפים יותר, ונצחיים יותר. וכל אים יעדיף לצבנו ילדים כאלה על פני ילדי כשר-דמ, שהרי ישורה לנגד עיניו את הזמירות והיטיבאות ושאר המשוררים הטובים ויבוא בהם על הצאצאים שהם משאיירים לעצמם, המקינים להם תהי-

מזור מזה בתרבה: אף ידיעותינו מתחברות וכלות בנו, וגם מבחינת הידיעה לעולם אין אהנו אותם האנשים עצמם, אלא גם כל ידיעה וידיעה — יקרנה אותו המקרה עצמו. שהנה מה שנקרא אימוץ המחשבה, נוגע בידיעה שיוצאת. כי שיסחה כמות כיצאת הידיעה, ואימוץ המחשבה שוב יוצר באדם זכרון חדש במקום היוצאת, וכך הוא מקיים את הידיעה, עד שהיא נראית כאותה הידיעה גופה. שכן בדרך זו מתקיים כל בן-המחנה, לא מכות היותו תמיד מכל התחינות אותו גופו כדרך מה שהוא אלתי, אלא מכות זה, שמה שמסתלק ומתיישן משאר בבר-התמותה מה שהוא חודש, וחודש זה הריחו כחרי מה שהיה לפניו ובתחבולה זו, סוקראטס, אמרה, יש לבן-המחנה חלק באל-מות, הן בגופו הן בכל השאר, ולא כדרך מה שהוא בן-אלמות. לכן אל יהמהך הדבר, אם מטבעי-ביריותי מכבד כל אחד את צאצאיו. שלמען נצחיותו שלו מתחייבת אל כל אחד ואחד שקודתו ואהבה זו.

ומשמעותי את שיעור, תמהתי ואמרתי: גיאות, דיזיטמה, שאין כמותך חכמה — האומנם כך הוא הדבר?¹

ובלשון המושלמים שבסופיסטים השיבה: יהא לך סמור רב-טוח, סוקראטס. שגם אם תרצה להביט אל שאיפת הכבוד של בני האדם, תמה על חוסר הטעם שבשאיפה זו, אם לא תשים לבך אל מה שאמרתי ותלמוד על עצמת המרגשותם האלוטיות: לקנות להם שם, ולצבור תהילה בת-אלמות לעולם ועד. ולמען הדבר הזה נכונים הם לעמוד בכל המכנות, אף יותר מאשר למען ילדיהם, ולהוציא כסף ולשרות כל שרחה שבעולם ולמות למען זה. וכי סבור אתה, אמרה, שאלקסיס היה ממה למען אר-מיטוס, או אפיליוס היה מה לנקמת מות פארוקוליס, או קודרוס שלכסם? היה מה לפני זמנו ולמען מלכות בניו, אילולא היו סבורים שסגולתם הטובה יזא לה אותו זכרון-יעולמים הנשמר עתה עצמו? חזק הדבר, אמרה, אלא למען סגולה טובה שתזא בת-

¹ אחר מלפני אותנה הקדומים; משחתו של אפלטון נתיחתה אלי.

האחר, מתוך שלא יחשיב עוד את האחר, ויראה בו ענין פעוטי. ולאחר מכן ויקיר את הייפי שבבשמות מעל לזה שבנתי; ואף מי שפירחתו דלה, אבל הוא משונה במשמותו: דין בו, וראתנו ויקי-אג לו, ויקליד ויקיש צמו איתם הרעיונות שיעשו את הצעירים טובים יותר, — למען יתבונן בעל כולו גם באותו יפה המה-גשם בעיסוקים ובחוקים, ויראה שכל זה הוא ממוצא אחר, עד שהרעיון שבנתי יהיה בעיניו דבר פעוט. והמחשבות ימשוך אל המדעים, למען יראה גם יופים של אלו, וממילא יראה צופה מתוך כך אל רחבי היפה, ושוב לא יתמקם עוד כעבד בזה שב-פריט; ביופיו של נצר, או אדם כל שהוא, או של עיסוק אחר ויקיר, אלא יפדוק מעציו שפלותה וקטנוניתה של עבדות מעין זו, ויפליג וישקוף אל רחבי הים הים של היפה, ויקליד מתשבות ורעיונות רבים, יפים ונהדרים, משפע החיבה שיתכב את החכי-מה, עד אשר יחסן מתוך כך ויאזיר כוח, ויחזה וייעה אחר מסוימות, שהיא ידעית איתו היפה העשוי כדלחלו, והשדה-בא, אמרה, לשים לכך לדברי ככל אשר תוכל, שיהיה אדם אשר נה-תוך בארצותיה עד לדרגה האת, והיטיב להתבונן בדבריהם היפים כסדרם — כבר מתקרב לתכלית הארצותיקה ורואה לפתע מה שהוא יפה מטבעו עד להפליא את ההוא סוקראטס, שהיה לישמו היה עליו לטרוח גם את כל הטרדות הקודמות, ושהוא ראשית-כל קיים תמיד, ואינו לא מתהווה ולא כלה ולא גדל ולא פוחת; שניה: אינו יפה מבחינה זו, ומזו — מכושר, ולא לעתים יפה, ולעתים — לא, ולא יפה בהתם לדבר זה, וכוחם לזה —

כבר בארצות זכרה, למסרה הנכונה, שגם היא, נרבי-בינתי, בין ידעה וספלה; והרי במנוף הנפשי, שמסרה נכונה, זו באה לאדם כמות אלוהים, בדרך ארצותיות; וכן כמותו, גם הארום, המוריד נכונה, אין לתחלת מוסר מטאפיזי, שנומו עליו כנתי הכרחי להצלות העליון בשלבי האהבה, עד לחיות האליאה, שבה תהפוך מסרה לנבונה, שמהותה לא נתפשה כאן, ותקוב דרך זו כלי אותה, המדמה שפלטון קורא לו במקומות רבים, מיל אלוהי.

לה עולמים וזכרון, באשר גם הם — נצאצאים — כך הם עשויים, ואם אתה רוצה/ אמרה, — ללדים כנון הללו שליקרי-גוס השאיר אחריי בספארטה, הם מצוליה של ספארטה, והאמת נרמנה להיאמר; של יוון כולה, וגם סולון מוכוב אצלכם בשל הולדת החוקים, ונברלים אחריים בשאר מקומות רבים, הן בין היוונים הן בין הנכרים, על שהראו מעשי הפארת רבים, והיי-ליד סגולה טובה למיניה, והנה הללו כבר תקמו להם מקושים מרובים בשל ילדים אשר כאלה, אך לא לשום אדם — בשל ילדים בשד-ודם.

ואילו עד כאן, סוקראטס, תוכל גם אתה להתקשר במיסטוריי הארצותיקה; אולם המיסטורין המושלמים המתגלים רק לעינים של באי-בסדר, ושרק לשמם יעסוק גם בכל הגיל מי שעוסק בו בדרך הנכונה — אם מטוגל תהיה להתקיש גם בהללו, אין אני יודעת, אך על פי כך אגיד לך/ אמרה, ולא אחסוך כל עמלי; ואמה נסה-נא לעקוב אחר דברי, אם יש בידי. שכך/ אמרה, המפנה לאותו ענין בדרך נכונה, חייב להתחיל בצעירותו ולפי-נות אל המופים היפים, וכראשונה — אם יודרך הדרך נכר-נה⁴⁰ — יחא עליו לאהוב גוף אחד ולהוליד בו רעיונות יפים; ואילו לאחר מכן עליו להבין שהיפוי בכל גוף מן המופים הרקיו אחיו של זה שבגוף אחר, ואם ירדוף הרדוף אחרי היפה לפי עצם דמותו, הרי שייכשל באיזוהו המורה, אם לא יראה ביופיו שבכל המופים דבר אחד ויחיד, ולאחר שיביין זאת, ממילא יהי-פוך למאחזים של כל המופים היפים, וירפה מתחיותו וי שבאחזת

⁴⁰ יש לומר כי, הדרך הנכונה תיחבן לזעזע אפלטון (כפי שפירש במנוף) ורמו במקומות רבים) בשתי דרכים: מכותה של "ידעה", או מכותה של "סברת נכונה", ואם כאן, במלים, אם יודרך הדרך הנכונה, תכונה היא שהעולה בשלבי האהבה יודרך ביד וולות, אמנם יתכן שהיה רבה זו היעשה "מכותה של ידעה"; אבל יש לומר, כמובן, כי המדובר הוא בראש וראשונה באותה, ורק לאחר מכן גם באהוב, ואם כן, ממשל יחזק על הדעת, שהכונה היא למסד המודרך שנתארב עצמו, דהיינו — ככותו היעפוט של אותו ארוס השולט באהבה ושייטימה המשלה אותו

את היפה במה שניתן לראותה יוכה להוליד — לא צלמיה של סגולה טובה, שהרי לא אל צלם נחמהו, אלא זו האמיתית, שהרי נחמהו אל האמיתית? ומי שהוליד סגולה טובה אמיתית וגיבד אותה, הרי זכה להיות אהוב על האלימ, ואם ניתן לאיזה אדם להיות בראשונה, ניתן הדבר גם לך.

דברים אלו, פדרוס והאחרים, אמרה לי דיושמה, ואני האמנתי לה, ומחוד שאני מאמין, הריני גונסה להכניס גם בלב זולתי שלא קל למצוא לטבע האנושי עזר טוב מאד, כדי שישגי קנין זה, ולכן אמר אני של איש ואיש חייב לכבד את אלוהי ואני עצמי מכבד את האלוהים ופוסק בה מעל לכל, וגם מעורר את הדבר לך, ועכשיו ובכל עת תמיד מהלל אני כוחו ואומץ רוחו של אלוה, ככל אשר אוכל. נאום זה, פדרוס, ראוי נא בו, אם רצונך בכך, נאום-ההילה לאלוה, ואם לא — קרא לו בכל שם וכינוי, כאות נפשי.

כך דיבר טוקראטס, ואחרים שיבחהו, ואילו אריסטופאנס ניסה להציע דבר-מה משום שטוקראטס הזכיר אותו בדבריו, ורמז לנאומי, אך לפתע באה נקישוה בדלת החצר, והמיה גדולה כוח של חוגגים, ונשמע קולה של המחלת בחלילי, ואנאטון אמר: „נערים, הלא תראו מי זה? ואם מודע הוא הזמין אותי? ואם לא — הגידו ששוב אין אנו שותים, וכבר שכחנו לומר“.

וכעבור שעה קלה נשמע בחצר קולו של אלקסיבאדס, שהיה שיי-כור מאוד ושאל בקול רם: „היכן אנאטון?“ וציחה שיליכיתה אל אנאטון, הם הכניסו אותו, אפוא וגם את המחללת שהיתה סומכמו וכמה מבני לוייתה, והוא נתייצב על יד הדלת, עסור זר עבות של קיסוס וסגלום, ועל ראשו שנוצות הרבה מאד, ואמר: „רבותי, שלום לכם. המקבילו אצלכם גבר שיכור עד מאד שיאהו חברים למשתה, או גלך מכאן, ורק נשנע את אנאטון, שהרי לשם כך באנו? הרי אתמול“, אמר, „לא יכלתי לביא, ועכשיו באתי, ועל ראשי שנוצות אלו, למען אקשט מראשי את ראשו של הזתם מכל ויפה מכל, אם ביטוי מותר הוא לי, שמא

מכוער, ולא יפה כאן ומכוער שם, עד שיאהו יפה בעיני אחרים, ובעיני אחרים — מכוער, ושוב לא יופיע לו היפה לא כפצנוף או ידיים או דבר אחר שיש בו מן הגופני, אף לא כמאמר מטייסיס או ידיעה מטייטמת, אף לא כמצוי בחור זולמן, כגון בבבל-הי או באדמה או בשמים או בכל אשר הוא אמיד; וכל שאר הדברים עם עצמו, יש בעל דמות אחר הקיים המיד; וכל שאר הדברים היפים לוקחים בו חלק בזה בדרך מסוימת, ומטיבה של אותה דרך שבההוהותם ובכליותם של אלה לא ירבה הלה ולא יפתח במאן-מה, ולא יפעל מהו ולא כלום, ואדם שמכוח אהבת הנעים הרי כונה עלה בשלבים אלה ומתחיל רואה את היפה ההוא, הרי כמעט שהגיע למטרתי, שזאת היא הדרך הנכונה בה ילך אדם, או יונחה בידי אחר, אל האלוהים: לשמו של היפה יתחיל בליפס הללו, ויעלה בהם תמיד כעל גבי מדרגות: מאחר לשניים, ומשיניים אל כל הגופים היפים, ומהגופים היפים אל העיסוקים היפים, ומהעיסוקים — אל המדעים היפים, ומהמדעים יגיע בסופו של הדבר אל המדע ההוא שאינו אלא ידיעת אותו היפה, ויביר לדעת בסוף דרכו את היפה בעצמו. ואם יש מקום שהוא טוקראטס יקירי, אמרה האורחת המאנטינית, בו כדאים לאדם חילי, הרינו בשלב זה של החיים, כשהוא מובונו בפה עצמו, ואם ביום מן הימים תראנו גם אתה, לא תשונו לזה ולבני ולנעי-רים היפים ולעלמים שעכשיו אתה נדהם בראותך אותם, הרי מוכן, אתה ורבים אחרים, לראות את אהביכם ולשתות אתם תמיד, ואילו אפשר היה, תבחיך לפלגי אפול ולבלתי שתה אלא לתחבונן בלבד, ולהיות עמוס. וכי מה? אמרה, שנאמין על אותו אדם שאולי יוכה לראות את היפה עצמו, אך וטהור ובלתי-מפוקר, ולא מלא בשלל-אדם וצבעים ושאר הפלים רכים בני-תמותה, — אלא שיוכל לראות את היפה האלוהי בדמותו הא-חת? כלום סבור אתה, אמרה, שגורעים יהיו חיי של אדם הנצופה לשם ומשקיף אל אותו הדבר במה שמינעד לחשקיו אליו, וחי עמו? או אינך מעלה על דעתך, אמרה, שרק שם וכשיראה

בר פעם אחת; ועכשיו, אנאחזו, והזרנא לי מהשנוצות למען אשניץ גם ראשו המופלא של איש זה; שמא יגנה אותי על שאותך קיששתי ואחזו, המנצח בדברי פיו את כל העולם כולו ולא אתמול בלבד כמדך אחת, אלא המיר, — אחת לא קיששתי. ואגב כך נטל מהשנוצות, קישיש את סוקראטס, ושכב. ולאחר ששכב, אמר: "ניחא, רכוחי; נראה לי שפויסוסים אדם. אבל אין להשאירם בכך, חייבים אתם לשנות. כך הוסכם בי-נינו. ועד שזשטו די הזנוד, בוחר אני למפקד על השתייה — את עצמי. הבא-נא, אנאחזו, ספל גדול, אם ישנו. לא כן, אין צורך; הנער י? אמר, "הבא פסכר¹ זה"; שכן ראה פסכר שהיה מחזיק למעלה מארבעה לוגים, אותו ציוה למלא. והוא הראשון שהגיהו אל פיו; לאחר מכן ציוה למוזג לסוקראטס, ואגב כך אמר: "בנגד סוקראטס, רכוחי, אין תחבולתי ולא כלום; ככל אשר יצטווה, כך ישתה ולא יותר, ואף על פי כן לא ישתבר לעולם".

והנה מוזג לו הנער, וסוקראטס שתה, ואילו אריסטימאטוס אמר: "ביצד נהגה, אלקיפיאדס? לא נזכר ולא נשיר על הכוס ולא כלום, ונשתה סתם כך כשתה הצמאים?"² ואלקיפיאדס אמר: "אריסטימאטוס, בנן השוב ביותר של אב טוב ונבון ביותר, ברוך היתה י?"³ "תברוך גם אתה", אמר אריסטימאטוס; "אלם מה נעשה?"⁴ "ככל אשר תצווה; שבקולך יש לשמוע";

פי' איש-דופא רב ערפו; ריפיים אחרים לא ישו לוי⁵;

על כן תפקוד עלינו כרצונך⁶.

"שמע, אפוא", אמר אריסטימאטוס, "קודם שנכנסת החלטנו שכל אחד לפי החזון — והחזון יתא לצד ימין — ינאם על ארוס את

¹ "בחונית; פסקיטיר; שפורשו: — כך מקרה, והגלה מצויה בצורה משובשת (פסכר) בספרות החלופיות.

² "המירוס, איליאס וי, חזון 514.

תצווקו לי כצוהו לשיכור? אפילו תצווקו, מוכבתי שאמת כפי, אך מיד הנירו לי; האם אכנס על תנאי זה, או לא? תשתו עמי, או לא?"¹

הכל הריעו לו וביקשוהו שייכנס ויסב, ואנאחזו הזמינו. והוא הלך, מודרך בידי המשרתים, ואגב כך הוריד את השנוצות כדי לקשט את ההוא, והיה מחזיק אותם לפני עיניו, עד שלא ראה את סוקראטס; וכך הסב בצד אנאחזו, בין סוקראטס לבין הלה, שכן סוקראטס זו הצדה כדי לפנות לו מקומי², ומשייש, בירך את אנאחזו וקישש אותו.

ואנאחזו אמר: "חלצו, נערים, מאלקיפיאדס נעליו, וישב שלישי (על ספה זו)".

"ברצו", אמר אלקיפיאדס; "אך מי הוא הברנו השלישי לשתייה?"³

אגב כך פנה והשגיח בסוקראטס; ומשראהו, קפץ על רגליו ואמר: "היריאקליס, מה זה? סוקראטס כאן? שוב ארבה לי ושכבת כאן, כדרך שרגיל אתה להופיע פתאום במקומות שבהם אני מצפה לך פדות מכל, ולשם מה באת עכשיו? ומיטב דווקא כאן? לא אצל אריסטימאטוס או מישחו זולתו תנוהג ורועה לבדך, אלא חשבת גם מצאת לחסב בצד היפה שבמסובים?"⁴

וסוקראטס אמר: "אנאחזו, שמא תוכל העורני; הרי אהבה שאני אהוב אדם זה הפכה לענין שאינו של מה בכך; שלמן אותו יום בו נאהב עלי, שוב אין לי עוד הרשות להביט אל אחד היפים ולשוחה עמו; או שהלה מפליא לעשות ממך קנאה וצרות-עין, ומגדף אותי וכמעט ישלה בי יד, השגה-נא, אפוא, פו יעשה גם עתה מעשה, ופיסת אותנו, או אם ינהג אלימות, עורני-נא, כי מאוד מאוד יגור אני מפני שנוענו של זה ואדיקותו במאהבו".⁵ "אין פויסו", אמר אלקיפיאדס, "ביני ובינך. אבל כשל כך אנקם

¹ כך לפי גרסת כחבי הדי, לפי גרסת האמטורוס אוקספורדיניאט שהתי-נסת לנוסח הוצאת אוכספורד, יש ל-קרום: סוקראטס זו הצדה משוואת את אלקיפיאדס.

האמת, לא לשם צחוק, שכן טוען אני שהוא דומה בהכלית הדמי-
 יון לאותם הטילוניסטים⁴⁴ היושבים שבבתי-המלאכה של הפסלים,
 אשר זאמנים מציגים אותם ואובנים בידיהם או הללים, וכש-
 פותחים דפנותיהם מתברר שבקרבם מציגים פסלי אלים, ועוד
 אני טוען שהוא דומה למאסטיאס המאסטריוס⁴⁵; שהנה אשר
 למראה פניו, לא תוכל אף אתה עצמך, סוקראטס, לחזוק על
 דמיונך להללו, ואילו כיצד אתה דומה להם משאר בחינות, לכך
 תקשיבנא עתה, איש מעלילים אתה, או לא? שאם לא תודה,
 אביא עדים, וכי אינך מחלל בתלילי? הרי אתה מפליא לעשות
 באמנות זו הרבה יותר מהלה. שהלה הודקת לכלי זמה כשהק-
 טים את בני האדם בכוח פיה, וכן נוהג עד היום כל מי שמהלל
 את יצירותיו של זה — שגם את הילולו של אלילמפוס מייחס
 אני למאסטיאס שהיה מורהו: — ואם מחלל טוב ישמיע את
 יצירות מאסטיאס או מחללת גרועה — רק הן משרות על האדם.
 תשראת קודש, ומפני שהן אלחיות, יש בהן כדי מההוא רק בכך,
 וקוץ לאלים ולקידוש-המסטוריו. ואתה כדאי מההוא רק בכך,
 שאהא פועל אותה הדבר גופו בלא כלי-זמר, במלים ערסילאות,
 שהנה אנתנו — אם לומר את הדבר בפה מלא — אף אחד מכלי
 נינו לא איכפת לו כלל, כשאנו שומעים שאר דברים מפני אדם
 אחר, אפילו גואם מצוין הוא, ואלם כשאחד מבינינו — אשה
 או גבר או צעיר — שומע אותך, או את דברך מפני אחר המשי-
 מליע אותם, ואפילו חסר-ערך הוא המשמיע — הרינו מועזעים
 וכפופים להשראה, שאני, רבותי, לולא עתיד הייתי להיראות
 לפני הציירים המצויים על בני כרים, אנשים בעלי זקנים שאנוגתם אני
 סוס; ולפעמים נחתו להם גם רגלי סוס ותב-סוס; מאפני המאה השישית
 ואלך נמשך סילגוים לחוגו של דיוניסוס.
⁴⁴ מאסטיאס שונה, אבל דומנו של אפלטון כבר עברו אל המאסטרס —
 מהמותו של פאן — אבר, תיש, כשם שהמלעים נצטוו בכבר סוס,
 מאסטיאס הוא המאסטרס שבא על עוזגו מדי אפולו, לאחר שהלה
 ניצח אותו במחורת מוסית.

הנאום היפה ביותר שבידו להשמיע, ויהללנו, וכולנו סיימנו
 דברי נאומו; ואילו אתה עדיין לא דיברת, וכבר סיימת תורך
 בשתיית; לכן מצוה עליך לדבר, ולאחר מכן תטיל אתה על
 סוקראטס את שתטיל עלי, והוא על המטב לימננו, וכן תא-
 תרים⁴⁶.

"אכן, אריפטימאכוס!" אמר אלקיפיאדוס, "יפה דיברת, אולם
 בשאת איש שיכור נאמוי בצד נאומויהם של הפיחתיים — שמא
 יצא מקופו? ועוד, אישי המבורך, כלום פיתת אותך סוקראטס
 להאמין במה שאמר כעת? ואינך יודע שההל הוא היפוכו של
 מה שאמר? שאם אני אהלל בפניו את זולתו, אלה או ארם, ולא
 אהו, הרי שאספוג מכות מדיין?⁴⁷
 אאל תחטא בשפתךך", אמר סוקראטס.

"הו פוסידון", אמר אלקיפיאדוס, "אל תשיב על כך דבר, שאננם
 לא אהלל במעמד מן שהוא זולתך".

"כך תעשה", אמר אריפטימאכוס, "אם רצונך הוא, חלל-גא את
 סוקראטס".

"מה פירוש דברךך?" אמר אלקיפיאדוס; "האם מנוי וגמור הוא
 אריפטימאכוס? המותר לי להקוף את האיש ולקוסם בו נקמתו
 בפניכם?"

"אתה", אמר סוקראטס; "מה יש בדעתך לעשות? מהללני דרך
 צחוק, או מה תעשה?"

"את האמת אומר, האם תרשה זאת?"
 "בודאי", אמר, "מלשה אני ומצוה לומר את האמת".

"מדי אעשה כך", אמר אלקיפיאדוס, "ואתה — כך תנהג; אם
 אומר דבר שאינו אמת, הפסיקני באמצע, אם תרצה, ואמרת
 שאני משקר. שמדעת לא אומר דבר של שקר, אך אל תממה אם
 תדברים יצאו בערבוביה, כפי שיעלו על דעתך, שלא קל במצבי
 זה לתאר את האפסודיות שלך בדיובר שוטף ומסודר.

וכך, רבותי, אנסה להלל את סוקראטס; במשללים, ואולי יהא
 הלה סבור שהדבר נעשה דרך צחוק, אבל המשל יונא לשם

הדבר, מוכתהני שהייתי מתעצב הרבה יותר — עד שאניני יודע כיצד אהנה בו באותו אדם.

ובכן, זה הדבר אשר עלי ל, ולרבים אחרים, מנגינתו בחליל של סאטורוס זה, אולם שמעוֹנָא מפני, עד כמה דומה הוא לאותם שלטים המוֹיִתִי, ומה נפלא כוח פעולתו. שכן דעֹנָא דעני, אין בכב איש המכיר את הלז: אולם אני אגלו לפנים, כאשר התחלתי. הרי עיניכם רואות שגברתי על סוקראטס אהבתי שהוא אוהב את הליפס, והוא כרוך המיד אחרים ומתפעל מהם, ושוב אתם רואים שכל דבר דבר — נבצר ממנו לדעמי, ואינו יודע מאומה: כלום אין אופיו זה כשל סאטורוס? בודאי ו שאין לו כזו אלא איצטלה מבחוקי, מעין דפנות סילינטס המגולף, וכאשר יפתח — רבותי והכרי למשתה: עד היכן, סבורים אתם, גרוש תוכי ישוב־דעת? דעֹנָא שלא איכפת לו כלל, אם מי שהוא יפדה מראה; לכך יבוח במידה ששום אדם לא יעלה על דעתו; ואף לא איכפת לו אם מי שהוא עשיר, או אם יתרוו אחר לו מיתרונות אלה שהמול־העם רואה בהם את האושר; שכל הקניי־נים הללו אינם שווים בעיניו כל מאומה, ואנחנו אינו ולא כלום — כך אני אומר לכם — והנה כל ימי חייו הוא מתהלך עם בני־האדם באירונויה ובצחוק; ואילו הפסלים שבקברו, שאינם מתגלים אלא כשהוא נחמג כובד־ראש ונפתח לרוחה — אינו יודע אם יש אדם שכבר ראה אותם, חוץ ממני, שיום אחד ראִי־תיים ונראו לי אלהיים ולעוֹיִים זה ויפסי בתכלית היופי ונפ־לאים עד כדי כך, שראיתי חובה לעצמי למלא מיד כל בקשה שיבקש סוקראטס, ופניו שדימויתי בפניי שהוא מחזר בכובד־ראש אחרי ח־נעורי, ראיתי בכך משום מציאה ומול נפלא, כאילו היה בדיני, אם איאת לסוקראטס, לשמוע מפיו כל מה שהוא יודע, שהו גדול היה הנסיון שבטחתי בחו־נעורי, והנה עד אז לא הייתי רגיל להתחיד עמו באין מלואו, אבל באותו יום, מתוך מחשבה זו, שילחמי מעמי את המלוה, ולבדי הייתי עמו, — שכן עלי לספר לכם את האמת כולה, וכפי, שימו לב.

מתוך כך שיכיר לחלוטין, הייתי מצהיר לכם בשבועה, מהו שעלה לי, ועולה לי עד היום, משיחתיו של זה, כי מדי שמעני אותו, דופק בי לבי ביתר עוז משהדופק לב הקרדיפאנסים, ועיני זולגות דמעות מכות שיחותיו של זה; וגם אחריים, מרובים מאוד, רואה אני שכך עולה להם, ואילו כשמעלתי את פריקליס ושאר נואמים טובים, סבור הייתי שהם מיטיבים לנאום, אך לא אירע לי כל דבר מעין זה; נשמתי לא נמרגשה ולא נמומרה, כאילו קיפחתי את הירוח; והנה מארסיאס זה הניאני פעמים רבות לכלל דעה שכמות שהנני — לא כדאי שאחיה, ולא תאמר, סוקראטס, שדבר זה אינו אמת, וגם עכשיו עודני יודע של הייתי נכון להטות לו אוזן, לא הייתי שולט ברוחי, והיה עליה לי מעין אותו הדבר עצמו. שכן הוא מאליני להודות בכך, שאף על פי שעורני חסר הרבה, מוניח אני את עצמי, ועוסק בענייני אמונה, אוטם אני, אפוא, את אוני בחוקה, כמפני הסירינותי, ובורח לי, פן אשב כזו ואוקין בצד האיש הזה, ודבר ששום אדם לא היה מפלל למציאו בי — והוא: בושה מפני מי שהוא — הוא שאירע לי עם אותו איש בלבד, שהנה הוא האדם היחיד שאני מתבייש מפניו. שכן ברור לי כי אין בידי לטעון טענות שכונג, כאילו אין צורך לנהוג לפי עצותיו של הלה; ועם זה ברור לי כי שעה שאולך מעמו, אבנע לכבוד שנותג בי המון־העם, ולכן אני משתמש ובורח מפניו, ומדי ראיתי אותו, הריני מתבייש מפני אותו הדברים שבאה הסכמתי עליהם, ופעמים רבות הייתי רואה בשמחה שאינו עור בי הויים; ושוב, לו אירע

“ כוונתה וכו' לזוהתה של האלה האסיאתית קובלי (הואם התחלתי) בפולחנה האורוגאטסי.

“ תציין נשים צפריים; לפי המורוס (אודיסאה 2) ישבו על אי סמוך לסקילה וכאריידיים, התקיימו בשירתו את הספים שבכרו שם, עד שעלו לחוף ואבדו, האחו שהסירינות ישבו בו היה מלא גופות שרקבו החלכו. — אורוסוס, לפי עצה קדיקה, אסו אוני בפני שירתו, וכך נמלט מפניתי.

בנשמתו, או ייקרא דבר זה ככל אשר ייקרא — על ידי דברי תפילותיה שפגיעתם אכזרית יותר מפגיעתו של אפעה, שעה שישתלטו על נשמה צעירה שאיננה קמה, וכופים עליה כל מעשה וכל דיבור. והנה אני רואה אתכם לפני: פידרזוס, אנאתו, אריפ' סימאנוס, פאוסאציאס, אריסטודמוס ואריסטופאנס; שלמה או כיר את סוקראטס עצמו וכל האחרים? הרי כולכם שותפים לשגעון הפילוסופיה ולהוללותה המאקריה; על כן שמעו כולכם, הרי אדם תמלחו לה שגועשה ביום ההוא ויאמר כעת, ואילו העברים, ומי עוד כאן חילוני ופס-האייץ — נעל-נא אוננים בשערים ככדים מאד.

שכן, רבותי, משכבה הנר והנעררים והיו בחוץ, גמרתו בלתי שמוטב בלתי' התגודד עלינו במאומה, אלא לומר דרך חירות את אשר עם לבבי, נגעתו בו ואמרת: סוקראטס, אתה ישן?

לא, ולא, אמר.

וכי ידעת עם לבבי, נגעתו בו ואמרת: סוקראטס, אתה ישן?

ומתי זה? אמר.

נראה לי, אמרתי, שאתה אהב אותי, ואין מלבדך ראוי לך, אולם דומני שאתה מהסס להעלות את הדבר באוני. והנה לדידי כך הוא הדבר: סבורני ששפשוט גדולה אעשה, אם לא איענה לך גם כזאת, וגם ככל דבר אחר שתצטרך לו מוכרשי או משל לדידי, שאין לי דבר נכבד מזה: שאשביח ככל האפשר, ולכך, דומני, לא אוכל למצוא עוור שיחא כדסמך יותר ממך. והרבה יותר אתבייש מפני המבוגרים, כשלא איענה לאיש אשר כזה מש-אתבייש מפני המרוכבים והשוטים, לכשאיענה לי.

והלה שמע דברי, ואמר באיריגניה רבה, ומכל וכל לפי דרכי והרגלי: אלקזיפראדס ירדי, נראה שבאמת אינך טיפש, אם אמנם נכון הוא מה שאמרת על אודותי, ואם יש כי כחדמת שב-גנו תוכל להשביח; שאם כך, מובן שראית בי יופי שאין לעמוד בפניו, העולה הרבה מאד על תואר מראך. ואם, לאתר שראית יופי זה, מבקש אתה להיעשות שותף לי ולסחודר יופי תחת יופי,

ואתה, סוקראטס, הכחישיני-נא אם אשקך, רבותי, לכיזני היינו, אני והוא, וסבור הייתי שמלי ישוחח עמי כשוחח מנאה עם אהובו באין צמחם אדם, והייתי שמת, אך לא אירע שום דבר כזה, אלא כדרכי שוחח אתי, עשה עמדי כל שעות היום — והלך לי, לאתר מכן הזמנתי שנחמנו ירדיי בגימנאסטיקה, והת-אמנתי אתי, בתקוה שאגב כל אנאי לירי משהו, והוא היה מת-אמן ומתגושש יחד אתי פעמים רבות, באין צמנו איש, ומה אומר? לא התקדמתי במאומה, וכיון שבדרך זו לא עלה בידי דבר, נראה לי שעלי לתקוף את האיש בחזק יד, והייתי סבור, שמאתר שכבר החמלתי בענין זה, אסור לי לחדול ממנו, אלא לברר סוף סוף היכן אני עומד. והנה אני מומין אותו לסעוד עמי, ממש כמאהב האורב לאהובו, וגם בכך לא מיתר לעשות רצוני: אבל נענה לשידולי כעבור זמנתי, וכשבא אלי בפעם הראשונה, סעד — וביקש ללכת; הפעם התביישתי, ושלחתיו, אך שוב ארכתי לו, וזאת שוחחתי לאתר הסעודה עד אצוון לילה, וכשבביקש ללכת, טענתי שתשעה מאוחרת, ואילצוני להישאר. שכב, אפוא, על הדגש שבבד הדגש שלי, עלי סעד קודם לכן, ומלבדו לא ישן איש באותו חדר. עד כאן אין דופי במיפוח, ואפשר להשמיעו באוני כל אדם, ואילו מבאן ואילו לא הייתם שומעים מפני את סיפורי-המעשה, אילו לא ראשית-ל, צדק הפתגם: אמת בפי הייך, אם נגרע או נסיף את הילדים; שנית — לולא נראה היה לי שעוול הוא לבוא ולהלל את סוק-ראטס, ולהעלים מעשה נהדר אשר עשה, ויתר על כן: עד היום הזה דומה אני כמי שתכישו אפעה, הרי אומרים שמל שכך עלתה לו, מסרב לחאר את סבלו שסבל אלא לפני אנשים שהי-שו גם הם, כיון שרק אלה יבינו ויסלחו לו, אם מחמת הייסורים לא עצר ברוחו, ועשה ודיבר כל דבר שבעולם. והנה אותי נשך משהו המכאיב יותר מן האפעה, התגשיכה כאותו מקום בו תכ-איב יותר מכלל מקום אחר; שכן הזכרתי ונחשכתי בלבי או לשון הפתגם היה, כנראה, מין וילדים מגלים את האמת.

מחוסרנו של איאס כנגד ברזל, וגם כשהשתמשתי בדבר התיידי בו קיווייתי ללכודו — חמק ממני. נמצאתי, אפוא, אובד צעה ובריוותי משיעובד לאיש זה שיעבדו שאין דומה לו עלי אדמות, הייתי סובב לי אנה ואנה. — כל זה אירע לי בזמן מוקדם יותר, ולאחר מכן יצאתי שנינו למלחמת פוטידיאה¹; ונמנינו עם קבוצת היילים שהיו אוכלים בצוותא. והנה הוא עליה ראשית. כל, בכוח ספלו לא רק עלי, אלא גם על כל האחרים, — שעו שהיינו מכותרים במקום אחד, כפי שיארע במלחמה, ונשארנו ללא אוכל, היתה המלגה האחרים כאין וכאפס לעומת שיעור המלגה; — כנגד זה היה רק הוא מסוגל ליהנות במסיבות חג וניצח את כולם בשאר הנאות וגם בשתייה, כשבטל כורחו הוכרח לשמות; והדבר התמה מכל: מעולם לא ראה אדם את סוקראטס שיכיר. ומובטחני שדבר זה יוכח מיד גם כאת, ולא עוד אלא שהפליא לעשות גם בכוח עמידתו בפני ציגנת החורף — שכן נראות עונות-החורף באותו חבל ארץ. — וכך השאל היה מע-שה, וכיום כפור שאין פמולו לאימה לא יצא איש מבין חבירי החוצה, ואם יצא, הרי שהתעטפו בגדים למכביר ונעלו מנעלים וליפפו רגליהם בלבלים ופרוות-כבשיים; והלה יצא ביניהם באותו בגד קצר שהיה לבוש גם קודם לכן, ויהא הילך על גבי הקרקע ביהר קלות משהלכו האחרים במנעליהם; ואנשי הצבא חשדו בו שהוא מבקש לבחוחם, עד כאן בענין זה. אולם

אף גם דבר זה פעל הנגד קצו וקמך פו — שם, באחד מילמי המלחמה הזיא, כראי לשמוע, שכן שקרע במה שבה עמד בהשכמת הבקר במקום אחד והיורה בענין-מה, וכיון שלא מצא את מבקשו, לא נסתלק משם, אלא נשאר עומד ומר-עייף, וכבר הגיעה שעת הצהריים, והאנשים הרגישו בו, וסיפדו זה לזה בחמייה, שהנה עומד סוקראטס מן הבוקר וחושב על דבר-מה. בסופו של הדבר, לאחר הסעודה — שכבר היה ערב — בשנת 432 הוא כאלקידקאי.

הרי שיש בדעתך להרויח הרבה יותר ממני, ואחר מנסה לקנות לך תחת מראית-הדעין את אמינו של היפה, ולהחליף למעשה, זהב בנחושת², אולם, אישי השאנן, עיינא עיזן טוב יותר: שמא אינני ולא כלום, ולא הרגשתי בכך. שהנה עין הממשכה אך מתחילה רואה ראיה חדה, כזמן שראיית עיניכם כבר נחלשה והולכת; ואחר עורר רחוק מכל.

וכשישמעתי תשובה זו אמרתי: מצדך, כן הוא הדבר; ולא אמרתי אלא את שבלבבי; ואחרי החלטינא בעצמך, כפי מה שלדעתך ייטב ביותר, לך וללי.

הנה, אמר, בכך היטבת לדבר; שאמנם להבא נחשוב ונחליט ונעשה את שייראה לשנינו טוב ביותר, בענין זה ובשאר עני-ינינו.

ואני, לאחר ששמעתי ודיברתי את הדברים האלה, וירייתים כחצים, דילמתי בנפשי שהוא נפצע; והנה קמתי, ובלא שאנון לו עוד להשמיע דבר, כיסיתי אותו במעילי זהה — שכן חורף היה, — ונכנסתי תחת מעילו השחוק שלא שמתי שתי ידי סביב לאותו איש שבאמת דימוני הוא ומפלא וכך שכבתי כל שעות הלילה, וגם בכך, סוקראטס, לא תגיד שאני משקר. שאני — כך עשיתי, וחלה — עד כדי כך עלי, וכן ולעג לתוך-נעוריי והת-עלל בו — והרי סבור הייתי שיש משנה בתו זה, רבותי השוה-טים; שכן שופטים אתם על גאוותו של סוקראטס; — אבל דעו, דעו, בחיי האלים, בחיי האלות: יתר על כן לא אירע דבר, ולאחר שישנתי עם סוקראטס, קמתי, כאילו שכבתי עם אב או את מבוגר.

וכיצד, סבורים אתם, היתה הרגשתי לאחר מכן; שמצד אחד סבור הייתי שנפגע כבודי, ומצד שני הרצינתי טבעי ויישובי-דעתי ואומץ-דוחו של הלה, לאחר שגודלתי לי אדם שכמותו לא פיללתי למצוא לעולם, לתבונה המבלגה; עד שלא היה בידי לך-עום עליי ולהיגור מחברתי, ואף לא מצאתי דרך לקרבו אלי. שכן ידוע ידעתי שכנגד ממון — כולו מחוסר הוא, הרבה יותר

הטלת מבטים לכל עבר, כאשר ללא חת היה מעיק עיניו לצד ירדיים ואיביבים, עד שהתעורר לכל אחד, אף למי שזיה רחוק ממנו מאוד, כי איש זה יתגונן בחזקת יד, אם יגע בו הנוגע, לכן גם נמתק משם באין מחריף, הוא חמרו, שכמעט אין פוגעים במלתמה באנשים שרוחם כך היא עשויה, ואילו הנסים בבתי-לה — ירדפים אחריהם.

וגם שאר שבתים, רבים ומהדרים, יוכל אדם להזיק לטוקראטס; אולם כמותם אולי ניתן להשמיץ גם על דרכי-החיים האחרות ועל אדם אחד; אך בו יפלא ביותר שאין הוא דומה לשום איש, לא מהקדמונים ולא מבני דורנו, שהנה לאיליוס שאמרו להם: שיל את כראטידאס⁵⁴ ואחרים; ואת נסטור ואנטינור ועוד — לפריקליס; ובאותה דרך אפשר להמשיך גם את האחרים למש-לם; אולם איש זה, באפסודיות שלו ושל שיחותיו — המבקש את משלו לא ימצאנו, אף לא בקירוב, לא בין בני דורנו ולא בין הקדמונים; אלא אם כן ימשלנו לאותם שאמרו: לא לאיש מהאנשים, אלא לסילינים ומאטיריים. — אותו ואת שיחותיו.

שהנה על כך פסחתי בראשית דברי: גם שיחותיו דומות מאד לאותם הטילינים העומדים להיפחת. שמי שבא לשמוע שיחות טוקראטס, ימצא אותן בתחילה מנחמת מאוד; שכל טיבם של המלים והפסוקים העוטפים אותו מבהיך, בעורו של סאטירוס רבים לעילויים. שכן הוא מדבר על המורים נושאיי-משא, ועל חיי-שום ומדלריום ובורסקאיום, ודומה הדבר כאילו הוא אומר תמיד: אותם העינינים עצמם באותה שיטה עצמה, עד שכל אדם חסר-נסיון חסר-דעה יצחק לדבורו. אך הוואה דברי שיחו בשעת היפחתם וייבנס לפני-זלפנים, ימצא קודם כל, שרק דיבורים אלה יש בהם דעה, ולאחר מכן: שאלוהיים הם מאין פמותם, וצופנים בקרבם פסלי תמונה רבים מאוד של סגולה טובה, מצבי ספאטיא במלתמה הפלונטינית; מת בשנת 424 לפנה"ס שנתע

⁵⁴ במקורם אמפטיוליס.

הוציאו כמה מן היוזוסים את שמיכותיהם החוצה, וכיון שיום קיץ היה — ישנו באיך הצונן, ועם זה גם השגיחו בטוקראטס, אם יתא עומד גם בלילה, והוא עמד עד שעלה השחר ושמש זרחה, לאחר מכן התפלל לשמש, והלך לו. — ואם רצונכם לש-מוע כיצד עמד בקרבות — הרי בודאי יתא מן הצדק לתת לו בכך את השבח הראוי, שהנה באותו קרב, שלאחריו נהנו לי המפקדים את הפרס הראשון, העילוי הוא לבד, שעה שסירב לעזובי בהיותו פצוע ומילט גם את נשקו וגם אותי עצמי, ואני, טוקראטס, ביקשתי גם אז מאת המפקדים שיתנו את הפרס לך; ועל כך לא תוכיחני ולא תאמר משקר אני. אולם שעה שהמפק-דים נשאו פניהם אל רום מעמדו וביקשו לתת לי את הפרס, היית אתה לזוט יותר מהמפקדים שאני אקבלנו ולא אתה, יתר על כן, רבותי: כדאי היה לחתונן בטוקראטס בשעה שהחיל הצבא נסוג במנוסה מדיליון, שכן במסיגה זו רכוב הייתי על סוס, והוא — רגלי, בכלי-נשקו, ושעה שאני הצבא כבר היו פזורים, נסוג הלה יחד עם לאסיס⁵⁵, ואני נפגש בהם באקראי, ועם ראיתי אותם מיד אני מועדד את השניים לבל תפול רוחם, והבטחתי שלא אעזובם לנפשם. אף כאן התבוננתי בטוקראטס והתבוננת נפה מוז שבפוטודיאה — שאני עצמי שריו הייתי בסכנת פחותה, בהיותי רכוב על סוס — וקודם-כל ראיתי, אפוא, כמה עלה על לאסיס בצלילות הדעת; ושנית — נראה לי, לפני דברי החרוז שלך⁵⁶, אריסטופאנס, שאמנם צעד גם שם, כצעדדו כאן באחונה, בראש מורם, כאותו עוף-ים, ואגב

⁵⁰ בני בריתם של האתונאים במלתמה זו.

⁵¹ בשנת 424 אחרי תבוסת האתונאים שנוצחו בקרב התקבאים.

⁵² נודע בתור ספקי, אך השתתף בקרב זה כחייל פשוט. כך שיחו של טוקראטס בדיאלוג תקרא על שמי (כרך א) של המחזרת זו, הוד כביעה של "אומץ הלב".

⁵³ אריסטופאנס עונם, חרוז 363, "הענינים הוצנו בשנת 424 לפנה"ס, ולפי האמור לוגיק" (כרך א) של המחזרת זו) נרמז בעקסיפן לקסיגורית על טוקראטס, ולחיתבו בדין.

את המסב לימיני. ואם מקומו של אגאתון יהיה אחריו — הרי שעליו יהא לשבתי שניה, תחת אשר ישתבח בפיו ובפי, הנה לו, אתה הפלאי, ואל תיצר עיניך באותו צעיר שאזכר בשבתו; שהנה עו רצוני לומר תהילתו!"

"האת, האת, אלקיביאדס!" קרא אגאתון, "אין כל אפשרות שאשאר כאן, וברודאי עלי להחליף מקומי, למען אשתבח בפי סוקראטס." כך הוא, אמר אלקיביאדס, בפני הרגיל. מקום סוקראטס נמצא שם, שייכים היפוס רק לו בלבד. ועתה — כיצד השכיל למצוא לו תירוץ מתקבל על הדעת, שהלה הייב לשכב על ידו? ואגאתון קם לשכב בצד סוקראטס; אך פתאום הניעו חוגגים רבים מאד אל השער, וכשמצאו אותו פתוח — שאותה שעה יצא מלשהו — נכנסו במישרין לעבר המטובים ושכבו להם. קמה המולה גדולה, ובלא סדר נאלצו המטובים לשתות יין לרוב. ואריסטוילמוס סיפר שאריסטוילמוס, פידרוס וכמה אחרים נס-תקו, ואילו הוא עצמו נרדם, וישן זמן רב, שבעונה ההוא היו הלילות ארוכים; לפנות בוקר נתעורר, עם קריאת התרנגולים, ומשנתעורר ראה כי האחרים מקצתם ישינים ומקצתם נסתלקו; ורק אגאתון, אריסטוילמוס וסוקראטס עדיין ערים ושותים מתוך גביע גדול, כשתור השתייה — לצד ימין; וסוקראטס משוחח אתם, ואריסטוילמוס סיפר שאינו זוכר את השיחה בכללה — שכן לא הקשיב לה מראשיתה, אף התמננם מעט באמצעותה. — אך כסיכמו של הדבר, כן סיפר, אילך סוקראטס את בני שיחו להודות, שעניינו של אותו איש עצמו הוא לדעת חיבורה של קומדייה וטראגידיה, והמשורר הטריאגי הבקי באמנותו — גם משורר קומי הוא. בכך נאלצו להודות, אך בדי עמל עקפו אחרי הדברים והתמנמו, ותחילה נרדם אריסטוילמוס, וכשהוא היום נרדם גם אגאתון, ולאחר שהרדים אתם, קם סוקראטס הלך לל, והוא עצמו, אריסטוילמוס, הלך אחריו לפי הרגיל. והלה הלך אל הליקיאון, טבל, ועשה שם כל שעות היום, כדרכו תמיד. כך עבר עליו היום, ולפנות ערב סר לביחו לנחת.

וקולעים אל מרביתם — לא כי, אל כלים של הדברים שאדם דייב לעיין בהם, כדי להיות נאה-זוטוב.

הנה, רבותי, מה שיש בפי לומר בשבחו של סוקראטס. גם עירי בבתי בכר את שיש לי לומר בגנותו, וסיפרתי לכם כיצד התי-עלל בני. ואכן, לא בני בלבד נהג כך, אלא גם בכארמויס בני גלאוקון ובארידוילמוס בני דיאקליס וכאחרים, רבים עד מאד, שהוא מעורים עליהם כגאלו היה מאהבם, ולמעשה, תחת אשר יהיה מאהב, הריחו הופך אהובם. וגם לך, אגאתון, אני אומר זאת, לבל תגזיח לו שיערנים עליך, ולמען תחכים מסבלותינו ותחיהו לנפשו, ולא תהיה כאותו פתי שכפתים אשר תחכים מתוך שסבל בעצמו".

משסיים אלקיביאדס דבריו, נתעורר צחוק בשל דיבורו גלוי-הלב, כיון שנדמה היה כי עודנו נמשך באהבה אחרי סוקראטס. וסוקראטס אמר: "לדעת, פרכת אתה, אלקיביאדס, שאלמלא בני, ודאי לא תגלחת לסוב במצעל סיבוב עדיין כל כך, להעלים לשם מה אמרת כל זאת, ולשים את העיקר, כבדרך אגב, בסוף דבי-רדי, — כאילו לא אמרת הכל רק כדי לחרחר ריב ביני לבין אגאתון, מחייתך סבור שעלי לאהוב אותך, ואמת בלבד, ועל אגאתון — להיות אהובך, שלך בלבד. אך הנה תסתור, ואמת מתה סאטירי וסיליני שהצגת — נודעה כוננת. אולם, אגאתון יקורי, אלי-נא ירויח מכם ולא כלום; ואמה השמר-נא ששום אדם כל יחרחר ריב ביני ובינך".

ואגאתון אמר: "אבני, סוקראטס, דומני שאמת בפני, והראיה שבידי; הרי הוא הסב באמצע ביני ובינך, כדי להפריד בינינו, אך לא ירויח מכם ולא כלום, שעל כן אלך לי ואסב על ידך".

"ודאי", אמר סוקראטס; "כאן הסב-נא, אחרי י"ו"
"זיוס", אמר אלקיביאדס, "מה שוב עולל לי אותו אדם; סבור הוא שמחובתו לגבול עלי בכל מקום ומקום; אולם, אישי תמי שונת, תרשה-נא לפחות שאגאתון ישכב באמצע ביני שנינו?"
"אי אפשר", אמר סוקראטס; "הרי אתה שיבחתני, ועלי לשבח